

Ընկեր ԼՆՆԻՆԸ 4 տարեկան հասակում

Մեր սիրելի սպանը

11-2817 7թ

ՆՈՐ ՏԱՐՎԱ ՆՎԵՐ

Շապի Եկար
Ա.Ն. ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ

ՊՆՏԱՐԱՏ

ՀԱՅԵՍՏԱՆԻ ԿԻՑ ՄԱՆԿԱԿԱՏԱՆԵԿԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒՅԱՆ ԲԱԺԻՆ
Յ Ե Բ Ե Վ Ա Ն

1938

ԼՈՒՍԺՈՂԿՈՄԱՏԻ ԱՐՏԱԴՊՐՈՑԱԿԱՆ
ԿԱԲԻՆԵՏ

Յ Ե Ր Գ Ե Ր

Ս Ո Ս Ե Լ Ո

ԾԵՐՈՒՆԻ ՆԻՆԻԿԱՆ

Ծերացել ե մեր Նինիկան,
Հոգնել թելը հերոսի...
Տեսեք վո'նց ե կոտրել նրան
Ժամանակն անհոգի:

Հե՛յ գիտի, հեյ... քանի տնդամ
Մեր «Ա.Ի.Թարան» յերգելով
Կուրծքը բացած, ձեռքին մանզաղ՝
Սլացել ե արտերով:

Խուրճը խրճին կիտել ե նա,
Արտում դեզերը չարել,
Ու քրտնածոր դեմքին նրա
Շողը հրդեհ ե վառել...

Ձեն յենթարկվում ել իր կամքին
Ուժից ընկած վոտներն իր.
Յերազում ե պառկած, կամ հին
Կյանքից պատմում թոռներին...

Յերբեմն նա մոտիկ արտից
Յերգի ձայն ե իմանում,
Վոր դեռ ամուր նրա սրտին
Խնդուն թրթիռ ե բերում.—

Վեր ե կենում զողողողալով
Հենակների ոգնությամբ,
Յեմ տղերանց աչք ածելով՝
Ժպտում անչափ խնդությամբ...

Վրաց. բարգմ. Հ. ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ

«Կլալի» ժուրնալի № 32
26 հուլիսի, 1896 թ. էջ 574

ԿԱԶՄՈՂՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՅ.— Վրաստանի կորիւր-
դային Գրողների Միութեան որդան «Մնաքորին» անցյալ
տարվա № 5-ում հրապարակել է ընկեր ՍՏԱԼԻՆԻ — պա-
տանկութեան ժամանակ գրած բանաստեղծութիւնները:
Առայժմ հայտնաբերված են ընդամենը 6 բանաստեղծու-
թիւն, վորոնցից մեկի բարգմանութիւնը տպագրում ենք
այս ժողովածուում:

Ս. ՆՏԱԼՍԿԻ

Յ Ե Ր Ե Խ Ա Ն Ե Ր

Ծեր Սուլեյմանից Ձեզ հաղար վողջույն,
Ծաղկում ե կյանքը մեր, յերեխաներ,
Ձեզ համար յերկրում նոր այդ ե բացվում,
Նոր խինդ ե բերում Ձեզ, յերեխաներ:

Վանեցեք Ձեզնից անպետք ծուլութիւն,
Յերգով դիմեցեք դուք որը արթուն.
Թող յեղնիկի պես արեւը խնդուն
Դիմաւորի Ձեզ, ջան յերեխաներ:

Բաց ե գրքի պես՝ կյանքում ամեն ինչ.
Սովորեցեք դուք լող, վաղը ու թռիչք,
Աստղերի ցուքն ու ծովը հմայիչ
Միշտ գրավել են Ձեզ, յերեխաներ:

Լայն ե յերկիրը մեր ու ընդարձակ,
Անհուն խինդ ունի, դիրք մեծաքանակ:
Կուզե՞ք ձեռք բերել. — պետք ե շարունակ
Սովորեք անդուլ, իմ յերեխաներ:

Մեր հայրենիքում — դարուն ե խնդուն,
Ձեզ սնուցանող յերկիրը սիրուն,
Թող փրթթի, դառնա ուժեղ, զվարթուն,
Յոլա արժասի պես, յերեխաներ:

ՁՄԵՌՎԱ ԻՐԻԿՈՒՆԸ

Հողմը մեզով յերկինքն առնում,
Գալարում է բուքը ձյան,
Մին մանկան պես լաց է լինում,
Մին վռոնում է վոնց զազան:
Մին վայրենի սուլում պես-պես,
Աղմկում է տանիքում,
Մին՝ ուչացած ճամբորդ, ասես՝
Լուսամուտն է նա թակում:

Մեր խրճիթը աղքատ ու հին,
Յե՛վ մթին է, և տխուր.
— Ի՞նչ ես նստել պատի տակին,
Իմ պառավս, եղպես լուռ:
Հողնե՞լ ես դու փոթորիկի
Վռոնոցներից խելագար,
Թե՞ նիրհում ես քո լիկիկ
Բզդոցի տակ միալար:

Յերգիր, վո՞նց եր ապրում խաղաղ
Հավքը ծովի են ափին,
Յերգիր, վո՞նց եր աղջիկը վաղ
Ջուրը դնում մինչ արիին:
Հողմը մեզով յերկինքն առնում,
Գալարում է բուքը ձյան,
Մին՝ մանկան պես լաց է լինում,
Մին՝ վռոնում է վոնց զազան:

Թարգմ. ՀՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆՅԱՆ

Ձ Մ Ե Ռ

Ծառը մերկացավ,
Ջրկվեց տերեւից,
Ջրունի փաթիլներ
Իջան վերեւից:

Ջրուն ու ցուրտ յեկավ,
Առու, գետ լոնց,
Իր սպիտակ գորգը
Չմեռը փոնց:

Ջրունը ծնկահար,
Նստեց մեծ ճամբին,
Սպիտակ հյուսեր
Կիտեց գետափին:

Ծառեր ու թփեր
Չմեռն արծաթեց,
Սար ու ձոր ընկավ
Կալեց ու կապեց:

ՄԱՆՈՒԿՆ ՈՒ ՁՅՈՒՆԸ

— Ճերմակ փաթիլ,
Սիրուն թիթեռ,
Քեզ ո՞վ բերեց
Յերկիրը մեր:

— Յես արցունքի
Շիթ եմ սառած,
Ցրտից սառել
Ընկել եմ ցած:

Այն մոխրազույն
Ամպը վոր կա,
Իմ սիրասուն
Մայրիկն է նա:

Յուրա է այնտեղ,
Բուք ու բորան,
Արևն այնտեղ
Մթնում կորավ:

Ու հեկեկաց
Մայրս հանկարծ,
Շատ արցունքներ հողմահալած
Ու նրանց հետ՝
Ցրտից սառած՝
Յես ել ընկա,
Յերկնքից ցած:

— Ասա տղա՝
Ինչի՞ց ե վոր
Թւեր ունես
Ասեղնավոր:

— Ճամբին դալիս
Գրկեցին ինձ
Բյուրեղիկներ
Հազարավոր:

— Ճերմակ փաթիլ,
Սիրուն թիթեռ,
Իջիր, իջիր
Յերկիրը մեր:

Իջիր անթիվ
Քույրերիդ հետ,
Գարունը դա
Կդառնաք հետ:

Իսկ հիմա մենք
Յերկնքի տակ
Դաշտում հյուսենք
Ճերմակ վերմակ:

Տաքացենք
Ցորեն, դարի —
Գարնանն առատ
Թող հաց լինի:

ՄԵՐ ՏՈՆԱԾԱՌԸ

Ահա և մեր
Տոնածառը
Կանգնած հպարտ
Ու հսկա,
Վորքա՛ն ուղիղ
Ու յերկար է,
Ծայրին աստղ
Հինգթևյա:
Վրան վորքա՛ն
Ողանալ կա,
Պարաշյուտ ու
Խաղալիք,
Վորքա՛ն սիրուն,
Փայլուն իրեր
Յեւ յապտերներ
Գեղեցիկ:
Ի՛նչ լուսավոր
Ու պայծառ են
Ճրագները
Իլիշի,
Վորքա՛ն պայծառ
Փայլելում են
Կանաչ ճյուղերի
Միջին:
Իսկ մենք ուրախ,
Շրջան կազմած,
Պար ենք գալիս,
Պատվում,
Յեւ նոր տարվա
Անուշ յերգն է
Մեր դահլիճում
Զիւ թնդում:

Ա. ՇԱՅԲՈՆ

Տ Ո Ն Ա Ծ Ա Ռ Ի Ն

Ջա՛ն, յեղենու ծառ,
Քեզ հաղար բարե,
Մեր տոնը պայծառ,
Դու յես զարդարել:

Գալիս ես հանկարծ՝
Հեքյաթ հյուրի պես,
Զուգսերդ հագած,
Վողջունում ես մեզ:

Լույսերի ծովում,
Մանկական խաղով,
Քեզ դովք ենք ձոնում
Անուշիկ տաղով:

Անցնում է տարին՝
Մեզ չես ճանաչում,
Մենք որը — որին
Յեղնում ենք, աճո՛ւմ:

Ջա՛ն, յեղենու ծառ,
Քեզ հաղար բարե,
Մեր տոնը պայծառ,
Դու յես զարդարել:

11-28 1778թ

ՄԿՐՏԻՉ ԿՈՐՅՈՒՆ

ԽՆԴՈՒԹՅԱՆ ՏՈՆԱԾԱՌ

Հազար հույզով, հազար լույսով,
Հազար բերքով ես դու յեկել,
Ինչքան լավն ես, ինչքան պայծառ,
Հեյ ջան, խնդուի՛թյան տոնածառն:

Մեր Մեծ Ստալինը հարազատ
Պարգեւեց մեզ նոր կյանք ազատ,
Կյանքն ուրախ ե, կյանքը պայծառ,
Հեյ ջան, խնդուի՛թյան տոնածառն:

Մեր ուրախ յերդն է զիլ հնչում,
Աւազակի պես միշտ կարկաչում,
Ստալինյան արեով դու վառ
Հեյ ջան, խնդուի՛թյան տոնածառն:

Ա. ԲԱՐՏՈ

ՀԻՇԻՐ ՅԵՂԲԱՅՐԻԿՆԵՐԻԴ

Տե՛ս սեամորթ մայրիկին՝
Ի՛նչ է յերգում բալիկին.

— Գիշեր է գալիս,
Քուն դնեմ բալիս.
Հայրիկդ չկա —
Նա դեռ ուշ կգա.
Ոյ-լա՛:

Յերբ դու մեծանաս
Շուտով կիմանաս,
Վոր լայն աշխարհում
Մենակ չես ապրում.
Ոյ-լա՛:

Ընկերներ ունես
Մի հսկա բանակ.
Քնիր, իմ բալիկ
Չես մնա մենակ:

Տե՛ս զեղնամորթ մայրիկին՝
Ի՛նչ է յերգում բալիկին.
Զին-ձին,
Յու-ձին,

Ինչ ծանր բեռ է
Դրած իմ վզին:
Մեծացիր, բալիկ,
Որբըր գալիք

Ձեռք լինի առաջին.
Յեղրայրներ ունես
Քեզ կուտ ու կանակ...
Մենակ չես, մենակ...
Ձին-ձին,
Յու-Ձին...

Տե՛ս սպիտակ մայրիկին,
Ի՛նչ է յերդում փոքրիկին.

Բայ-բայ,
Իմ Լենիկ,
Շուտով մեծանաս,
Ութեղ սրտանի,
Բանվոր կդառնաս.
Բայց չմոռանաս —
Յեղրայրներ ունես
Նրանց ել պիտի
Հույս աշխարհ հանես:

Բայ-բայ,
Իմ բալիկ,
Բայ-բայ,
Իմ Լենիկ:

ՀԱԿՈՐ ԱՂԱՐԱՐ

ՊԵՇԻԿ ՀՈՐԹԸ

Ռուբիկ, նայի՛ր մեր հորթին,
Ի՛նչ նախշուն է իր մորթին,
Պոչը ծաղիկ ու յերկար՝
Կոճերին է հավասար:
Նայի՛ր, մի տես ի՛նչ սիրուն
Աչքեր ունի փայլիլուն,
Ճակատը լեն ու պեծիկ,
Ականջները մեծ ու ձիգ:
Մի տե՛ս, վո՛նց է ցատկոտում,
Յեվ ինքնիրան քաջկոտում,
Պոչը ցրցում, վազ տալի,
Քացի զցում, ծառս գալի,
Իր շվաքից խրտնում,
Դարերն ընկնում, քրտնում:
Տղա կասեմ, կարենաս՝
Սրան մի հետ ձեռք տաս:

ՓՈՔՐԻԿ ՀՈՎԻՎ

— Յես չվի յեմ ուզում չինել,—
Յես հովիվ եմ ուզում լինել
Սարի լանջում,
Զով կանաչում:

Կեսորվա գեմ՝ նստեմ քարին,
Փչեմ կանչեմ վոչխարներին.—
Գետում ջրեմ
Ու առն բերեմ:

Առատ կթեմ մաքիները,—
Յես ել ուտեմ կաթի սերը,
Մի քիչ մնամ՝
Հանգստանամ...

Հոտը առնեմ — յեղեմ սարը,
Նորից յերգեմ, մինչ խավարը
Փռի ձորում,
Սեվ սարերում:

— Իսկ թե առնեն հոտը գառան
Ու մութ սարից գայլերը գան,
Դու ի՞նչ կանես,
Ի՞նչ կլինես:

— Բաց կթողնեմ իմ Բողարին,
Կանչեմ՝ իմ քաջ յեղբայրներին,
Վոր կոչողում
Հաց են գիզում...

Յես չվի յեմ ուզում չինել,
Յես հովիվ եմ ուզում լինել,
Սարի լանջում,
Զով կանաչում,
Ուր ջրերն են ուրախ կանչում:

ՍՈՒՐԻԿԻ ՆԱՄԱԿԸ

Սուրիկին մի հարց եր տանջում —
Ինչպես դառնա լավ ողաչու:
Կտրատում եր կարտոն թղթեր
Ու թոցնում քամու հետ վեր:

Սակայն ինքը մնում եր ցած
Մե աչքերը յերկինք հառած.
Ու կարոտով հեռից նայում,
Թե քամին այն ուր է տանում:

Վերջը տեսավ վոր չի լինի
Թուչել յերկինք առանց թևի,
Թուղթը փռեց իր առաջին,
Նամակ գրեց ողաչույին.
«Դու սիրելի իմ հորեղբայր,
Վո՞նց ես թուչում այդքան յերկար:

Յես չինեցի մի ողանալ,
Բայց անիրավ քամին տարավ
Յեվ չթողեց վոր մի շնչով
Թուչեյի քո ճանապարհով»:

Ու քարտեզի վրա մի մեծ
Իր թռիչքի ճամբան գծեց,
Յեվ ուղարկեց խորհրդային
Յերկրի հերոս Բայդուկովին:

ՄԱՆՈՒԿՆ ՈՒ ԾԻՏԻԿԸ

— ձի՛վ, ճի՛վ, ճի՛վ,
Ո՞վ է յերգում ծառին,
— ձի՛վ, ճի՛վ, ճի՛վ,
Ծիտն է յերգում ծառին:

Մանուկ.— Ի՞նչ ես ուզում ծիտիկ:
Ծիտիկ.— Յորնի մի բուռ հատիկ:
Մանուկ.— Ծիտի՛կ, յե՞րբ ես դատել,
Վոր ուզում ես ուտել:

Ծիտիկ.— Յես ծիտիկ եմ,
Պստիկ ճուտ եմ,
Առաջ ուտում,
Հետո դատում:
Վորսում բզեզ,
Վորդ ու թրթուռ,
Մաքրում պարտեզ,
Այգի ու դուռ:

Մանուկ.— Սի՛րո՛ւն ծիտիկ,
Ա՛ռ քեզ հատիկ,
Կեր, լիացիր,
Շուտ մեծացիր,
Մեր պարտեզին
Պաշտպան դարձիր:

Ա Ր Զ Ա Կ

ԸՆԿԵՐ ՍԵՐԳՈՅԻ ՆԱԵՐԸ

Յես դեռ յոթ տարեկան էյի, վոր սկսեցի ելեկտրական շուկթյամբ հետաքրքրվել. կոճեր, մարտկոցներ էյի հավաքում, ելեկտրական զանգ, հեռախոս էյի սարքում...

Յերբ մենք ընտանիքով փոխադրվեցինք տրակտորի դործարան, վորոշեցի ելեկտրական ավտո կառուցել, բայց այնպիսին, վոր կարողանար 18 ժամ անընդհատ աշխատել, միայն թե հարմար ելեկտրական մոտոր և գործիքներ չունեյի: Շատ մտածեցի, թե ոգնուկթյան համար ում դիմեմ և վորոշեցի՝ պետք է նամակ գրել ընկեր Որջոնիկիճեյին:

Վոչ վոքի բան չասացի: Նստեցի, սկսեցի գծագրել և պատրաստեցի այն, ինչ վոր պետք էր: Հետո գրեցի նամակումս, վոր ուզում եմ ելեկտրական ավտո շինել, բայց մոտոր և գործիքներ չունեմ:

Նամակս ծրարեցի և հասցեն գրեցի.

Մոսկվա. Կրեմլ, ընկեր Որջոնիկիճեյին:

Մի ամիս անցավ. ստուգումների շրջանն էր. թվաբանուկթյունից ստուգում ունեյի, յեռանդով պարասում էյի, բացի թվաբանուկթյունից ուրիշ բանով չէյի զբաղվում:

Մի օր հանկարծ դպրոցի ղիրեկտորը կանչում է ինձ. «Ի՞նչ է պատահել», մտածում եմ. «չե վոր վոչ մի անկարգ բան չեմ արել»:

Յերբ ներս մտա ղիրեկտորի սենյակը, նա առաջարկեց ինձ դասարանի ղեկավարի հետ միասին գնալ տրակտորի դործարանը:

Գնացինք. մեզ ընդունեց գործարանի ղիրեկտորը:

— Այդ դո՞ւ յես պիտներ Սուսլովը, — հարցրեց նա:

— Այո, յես եմ. — պատասխանեցի:

— Ընկեր Որջոնիկիճեյին նամակ գրե՞լ ես:

— Գրել եմ:

Պարզվեց, վոր նամակս ստացել են և դժադրերիս ծանոթացել: Յերբ մեր գործարանի գիրեկտորը դործով Մոսկվա յե գնում և ներկայանում ընկեր Որջոնիկիձեյին, նա պատվիրում է գիրեկտորին:

— Պիոներ Սուսլովը հետաքրքրվում է ելեկտրականությամբ, կանչիր մոտդ, ծանոթացիր և ոգնիր նրան:

Դիրեկտորն ինձ մի հիանալի, փոքրիկ, գեղեցիկ մոտոր սվեց: Մոտորի վրա մի թիթեղ եր կպցրած և վրան դրված:

Վոլոդիա Սուսլովին:

ԲՈՒԴՅՈՆՆԻՆ ՅԵՐԵԽԱՆԵՐԻ ՀԵՏ

1

Մի որ ընկեր Բուդյոննին յեկավ գործարան, ուր աշխատում էյին մանկապարտեզի յերեխաների հայրերը: Գործարանը շատ լավ եր աշխատել և Սեմյոն Միխայլովիչ Բուդյոննին յեկել եր հարվածայիններին շնորհամորելու: Նա ավտոյից դուրս յեկավ: Հարվածայինները հավաքվեցին ակումբ: Բուդյոննին ծառ ասեց:

Հոնկարծ բեմի վրա դուրս յեկան գործարանի մանկապարտեզի յերեխաները: Մարթան և Մանիան մի քիչ քաշվում էյին: Շատ ժողովուրդ կար, աղմուկ եր:

— Ընկեր Բուդյոննի, — ասաց Մանիան և լռեց:

— Յես եմ Բուդյոննին. — ասաց Սեմյոն Միխայլովիչը:

— Քեռի Բուդյոննի, մորաքույր Սիման... սկսեց Մարթան, բայց Մանիան նրան ընդհատեց:

— Մենք բոլոր յերեխաներս, խնդրում ենք Ձեզ հյուր դալ մեզ մոտ՝ մանկապարտեզ: Այստեղ մեզ մոտ չքերթիլին:

— Մեզ մոտ աղջիկներին ել թույլ կտան, վոր չքերթին մասնակցեն, — ավելացրեց Մարթան:

— Դե, ընկերներ, — ասաց Բուդյոննին հարվածայիններին. — քանի վոր յերեխաները կանչում են, չեմ կարող հակառակվել: Յենթարկվում եմ: Գալիս եմ: Գնանք: Ինձ ել տարեք ձեզ հետ:

Յեմ Բուդյոննին բռնեց յերեխաների ձեռքից: Նրանք ակումբից փողոց դուրս յեկան: Բուդյոննուն տեսնելով՝ փողոցում յեղողները՝ վողջ փողոցը դռնեց՝ «Բուդյոննին, Բուդյոննին և գալիս»:

Յերեխաները Սեմյոն Միխայլովիչի ձեռքից բռնած հպարտ-հպարտ գնում էյին: Իսկ նրանց հետեվից դանդաղ շարժվում եր Բուդյոննուն ավտոն:

Այսպես նրանք յեկան մանկապարտեզ: Ներս մտան գլխավոր մուտքից: Մորաքույր Սիման դիմավորեց ընկեր Բուդյոննուն: Յերեխաները նրան չըջապատեցին:

— Քեռի, դուք իսկապե՞ս Բուդյոննին եք. — հարցրին յերեխաները:

— Աղնիվ խոսք, — ասաց Բուդյոննին:

— Իսկ ինչո՞ւ ձիու վրա չեք:

— Այստեղ ձի չի մանի, — պատասխանեց Սեմյոն Միխայլովիչը:

— Իսկ ինչո՞ւ թուր չունեք:

— Ժողով գնալիս թուր չեն կապում. — ասաց Բուդյոննին, — յես հարվածայինների մոտ եմ յեկել, մտերմանում եմ, և վոչ թե կովում: Ճիշտ է, չե՞:

— Եյ, ինչքա՛ն ումբիկներ ունես ոճիքիդ, — ասացին յերեխաներից մի քանիսը և ամեն կողմի վրա հաշվեցին չորս ումբիկ:

— Իսկ քանի՞ չքանչան. — գռչեցին մյուսները և համբեցին Կարմիր դրոշի չորս չքանչան:

— Համենայն դեպս դուք իսկականը չեք, — ասավ համառ Ավդուտոր: — Իսկական Բուդյոննին փառավոր գններալ է: Իսկ իսկական գններալը մի՞թե մանկապարտեզ կղա:

— Մեզ մոտ գններալներ չկան, — աղմկեցին յերեխաներն իրար ընդհատելով: — Բուդյոննին ամենեվին ել գններալ չե, նա կարմիր հեծելազորի ամենաղլխավորն է:

— Ճիշտ է, — ասաց Բուդյոննին: — Կեցցեք, յերեխաներ: Իսկ յեթե չեք հավատում, վոր յես իսկական Բուդյոննին եմ, կարող եք թեկուզ բեխերս չոչափել:

Յեմ բոլոր յերեխաները հերթով չոչափեցին ընկեր Բուդյոննուն բեխերը:

Այնուամենայնիվ դուք նման եք,— ասաց Յուլիկը:

— Ո՞ւմ նմանն եմ:

— Նկարներում յեղած Բուդյոննուն: Մենք ել ենք Ձեզ նկարել,— ասացին յերեսխաները և բոլորը ցույց տվին իրենց նկարածները:

Ընկեր Բուդյոննուն նկարը ձիու վրա նստած շատ ել լավ չէր դուրս յեկել: Միայն ռոմբիկներն էյին ուղիղ:

Բայց ընկեր Բուդյոննուն նկարները դուր յեկան: Նա ծիծաղեց և ասաց.

— Կեցցեք, յերեսխաներ, վոչինչ, վոր շատ ել նման չե: Սովորեցեք ավելի լավ նկարել: Այ, ռոմբիկները ճիշտ են:

3

Յերեսխաները շուտով Բուդյոննուն հետ բոլորովին մտերմացան: Նրանք ցույց տվին իրենց բոլոր խաղալիքները, մանկապարտեզի բոլոր սենյակները.— և ննջարանները և ընթերցարանները և լվացվելու սենյակը: Մինչև անգամ վիճեցին Բուդյոննուն հետ այն մասին, թե ով ե գլխավորը՝ վարմիր բանակայինը, միլիցիոները, ոդաչուն, թե՞ նա— վաստին: Ընկեր Բուդյոննին պատասխանեց ճիշտ այնպես, ինչպես մորաքույր Սիման. «Բոլորը հարկավոր են: Վոչ վոք գլխավոր չի»:

Հետո սկսեցին չքերթը: Սա մի նշանավոր չքերթ եր: Մասնակցում էյին բոլոր յերեսխաները: Շքերթի հրամանատարն ել ինքը՝ ընկեր Բուդյոննին եր:

Ամեն ինչ այնպես եր, ինչպես Կարմիր հրապարակում: «Յերաժշտություն»,— ասաց Սեմյոն Միխայլովիչը: Յեվ մորաքույր Սիման նստեց դաշնամուրի մոտ: Հյուր յեկած ծնողները տեղավորվեցին պատերի մոտ գտնվող նստարանների վրա:

Բոլոր յերեսխաները ծածկեցին բուդյոնովյան գլխարկները, Կարմիր աստղերով: Նրանք վերցրին իրենց փոքրիկ հրացանները և դրոշակները:

— Մենք բուդյոնովցիներ ենք.— դոչեցին յերեսխաները:

— Սպասեցեք,— ծիծաղեցին ծնողները:— Բուդյոնովցիներ կլինեք հետո, իսկ առայժմ բուդյոննիկներ եք:

Մի քանիսը նստեցին աթոռների վրա, վորպես ձիավորներ, թիկունքը դեպի առաջ.— սա Կարմիր հեծելազորն եր: Ուզում էյին Բուդյոննուն համար ել այդպիսի մի ձի ճարեն: Բայց բոլոր ձիերը նրա համար փոքր էյին: Յերեսխաների մի մասը հագավ հակադադային դիմակները: Սա քիմիական գունդն եր: Մյուսները յերեք-յերեք նստել էյին նրստարանների վրա—դրանք տանկեր էյին: Վոմանք ել Կարմիր խաչեր կապեցին — դրանք սանիտարներն էյին: Առաստաղից կախեցին դիրիժաբլների և ոդանավերի մոդելները: — Շքերթ, զգա՛ստ,— հրաման տվավ Բուդյոննին և բոլորը լուցին:

— Աջ դա՛րձ.— դոչեց Բուդյոննին: Միայն Ավգուստը հասկացավ և դեպի ձախ դարձավ: Շփոթվելուց նրա աջ ախանջը կարմրել եր:

— Վոր կողմն ե քո աջ ախանջը քոր դալիս.— հարցրեց Բուդյոննին:

— Այս կողմը,— ասաց Ավգուստը և դարձավ այն կողմը, վոր աջ ախանջը քոր եր դալիս:

— Հանդիսավոր մարչ.— հրաման տվավ Բուդյոննին և ձեռքը դրեց գլխարկին:

— Դեպի աջ, դեպի դաշնամուրը, քայլով մարչ:

Մորաքույր Սիման նվագեց Բուդյոննուն մարչը. «Մեր յեղբայր Բուդյոննի, վողջ ժողովուրդը մեզ հետ ե».— յերեցին յերեսխաները: Յեվ չքերթն սկսվեց:

Մարչ, մարչ: Անցավ հետեվակը

Յեվ ադմիկեց ինչ վոր բան, —

Ասես թե հեծելազորը,

Ասես թե հրետանին

Յեվ բանակը չքերթով

Անցնում ե շարան-շարան:

— Մեկ յերկու, ձախ... Մեկ, յերկու, ձախ...

— Լավ եք քայլում յերեսխաներ,— դոչեց ընկեր Բուդյոննին:

— Ծառայում ենք աշխատավոր ժողովրդին,— պատասխանեցին յերեսխաները:

Յուլիկի համար այստեղ ավելի հետաքրքրական եր,

քան թե Կարմիր Հրապարակում: Սլանում եր աթոռները
վրա յերեխաների հեծելազորը: Վորոտում եր մարչը: Քայ-
լում եյին քիմիկոսները և սանիտարները: Ծածանվում եյին
դրոշակները: Որորովում եր դերիժաբլը: «Ուռա», գոչում
եյին յերեխաները: Ծնողները տեղերից վեր եյին թռչում:
Նրանք ել եյին «ուռա» գոչում և ծափահարում:

Բուդյոննիկները չգերթը վերջացրին...

ՍԱՀՄԱՆԱՊԱՀ ՀԵՐՈՍՆԵՐԻ ՆԱՄԱԿՆԵՐԸ

1

Այդ տեղի ունեցավ ընդամենը չորս ամիս սրանից
առաջ:

Մեր ուղեւորակում յես ամենից յերիտասարդ մարտիկ-
ներից եյի:

Հունվարի տասներեքին մյուս մարտիկների հետ միա-
սին յես պետք է մեր մեծ հայրենիքին հավատարմության
յերդում տայի: Մինչև յերդում տալը մնացել եր յերկու
ժամ: Մարտիկները հանգստանում եյին:

Հանկարծ լսվում է հրաման. «Դեպի հրացաններ»...

Մարտական լրիվ պատրաստությամբ մենք մտանք
տայգան:

Պարզվեց, վոր սահմանի մյուս կողմից մեր հողն է
մտել թշնամու մի զինված ջոկատ:

Սահմանախախտներին մենք հանդիպեցինք խիտ ան-
տառում: Սկսվեց կռիվը: Հրացանաձգությունը տեւեց մի
ժամից ավել:

Մեր ուղեւորակի հրամանատար ընկեր Ագեևը հրաման
տվեց. «Դրո՛ւ»...

Անսպասելի կերպով հարձակման անցնելը խուճապ ա-
ռաջացրեց ճապոնացիներին շարքերում: Նրանք սկսեցին
ցիրուցան փախչել: Մենք նրանց կրակակոխ հետևեցինք ու
փախցրինք մինչև սահմանը: Հանկարծ նրանց ոգնության
յեկան նոր ուժեր:

Այդ ժամանակ նրանք բոլորը միասին մեղ վրա յեկան:

Նրանք թվով անհամեմատ շատ եյին, բայց մենք չնահան-
ջեցինք ու դործը հասավ ձեռնամարտի: Հենց ձեռնա-
մարտն սկսելու րոպեյին յես վիրավորվեցի թշնամու հրա-
ցանի զնդակից: Զոկի հրամանատար ընկեր Լերեգեին զե-
կուցեցի, վոր վոտքից վիրավոր եմ: Նա ասաց. «Գնա թի-
կունքը»:

Վոտքիս վերքից արյունը չարտում եր: Բայց թշնամի-
ներն առաջանում եյին: Հարկավոր եր նրանց վռնդել մեր
հողից ու փրկել ընկերներին: Ի՞նչպես յես կարող եյի զնալ
թիկունք կռվի տաք ժամանակը: Զե՞ վոր յես դեռևս ուժ-
ունեյի հրացանը ձեռքում պահելու:

Ու յես մնացի շարքի մեջ մինչև մարտի վերջը, քանի
թշնամուն չեյին վռնդել: Միայն այն ժամանակ, յերբ
նրանցից վոչ մեկը չկար մեր հողում, յես զնացի զինվորա-
կան հիվանդանոց:

Մարտական քաջագործության և հայրենիքին նվիր-
ված լինելու համար մեր Միության կառավարությունն ինձ
պարգևատրեց մարտական Կարմիր դրոշի շքանշանով:

Յես դեռ յերիտասարդ մարտիկ եմ, բայց ինձ արդեն
վիճակվեց դործով ապացուցել հայրենիքին նվիրված լինե-
լըս: Յե՞ համոզված եմ, վոր իմ արածը կաներ մեր յերկրի
յուրաքանչյուր քաղաքացին: Համոզված եմ նույնպես, վոր
ինձ նման կվարվեյիք և դուք, յուրաքանչյուրը՝ ձեզնից —
սիրելի փոքրիկներ, յեթե միայն մեծ լինեյիք և հրացանը
ձեռքում՝ կանգնած լինեյիք մարտական շարքում:

Կոմյերիտական սահմանապահ՝ Չեպուշտանով

2

Յերեխանե՛ր. ուզո՞ւմ եք իմանալ, թե ինչպես ենք
մենք պաշտպանում մեր մեծ հայրենիքի սահմանները:

Մեզ մոտ — Հեռավոր Արևելքում — անանցանելի ան-
տառներ են ու ճահիճներ: Բայց նույն խի այդ անանցանե-
լի խիտ անտառներում մենք սովորել ենք գտնել թշնամի-
ներին:

Հունվարի 30-ի մարտում, յերբ մենք մեր հրամանա-

տարի ղեկավարութեամբ անցանք գրոհի, յես վերավորվեցի աչքից: Գլուխս պտտեց, ամեն ինչ շուտ յեկավ: Կարծես մուրճերով խփում եյին գլխիս: Բայց յես այնուամենայնիվ առաջ եյի վազում, մինչև գիտակցութիւնս կորցնելը:

Ուշքի յեկա առավոտյան: Չորս կողմը վրէժ վրէժ չկար: Աղմկում էր ստվարախիտ տայգան: Ընկերներս գրոհի ժամանակ ինձ կորցրել եյին, յերկար փնտրել ու վրէժ մի տեղ չեյին գտել: Իսկ մարտից հետո վրա յեր հասել մութ գիշերը: Մինչև առավոտ յես մենակ ու վերավոր ընկած եմ յեղել տայգայում:

Դեռ չեյի բարձրացել գետնից, մեկ ել տեսնեմ անտառի միջից յերեք հոգի ուղիղ ինձ վրա յեն գալիս: Նրանց հագուստից յես իսկույն ճանաչեցի թշնամիներին — սահմանը խախտողներին: Մոտս վրէժ մի տեսակի գետն չկար: Ձեյի հիշում թե իմ ձեռքից ինչպես ե ընկել հրացանը, յայց դանդաղել չեր կարելի: Յեկողներից առաջինը բոլորովին մոտիկ եր ինձ: Խիտ թփուտների միջով թշնամին ինձ չեր տեսնում: Յես հանկարծակի բարձրացա թփերի միջից: Անսպասելի յերևարուցս նրա վոտը սայթաքեց ու ընկավ: Յես ընկա նրա վրա ու խլեցի նրանից հրացանը: Մյուս յերկուսը նետվեցին դեպի ինձ: Յես սկսեցի կրակել թշնամու հրացանից: Իմ հրացանն իհարկե հետո գտա տայգայում:

Վերավոր, թշնամու հետ այդ վիճակում կովի բռնվելուց բոլորովին ուժասպառ դարձած, յես ամբողջ 12 ժամ թափառեցի տայգայում մերոնց գտնելու համար: Քայլել գոյար եր ինձ համար: Ամեն յերկու քայլից վոտս առնում եր ու ընկնում եյի գետնին, բայց կտրող սառնամանիքը բարձրացնում եր ինձ: Յերբ վերջապես հասա ուղեվակը, յես ընկա գիտակցութիւնս կորցրած: Ուշքի յեկա միայն հիվանդանոցում փետրվարի 2-ին:

Մեր Միութեան կառավարութիւնն ինձ պարգևատրեց մարտական Կարմիր դրոշի շքանշանով:

Դժվար ե մեր աշխատանքը սահմանադրւում: Բայց քանի խորհրդային սահմանապահը կանգնած ե իր դիրքում, վրէժ մի թշնամի անպատիժ կերպով չի կարող վոտ-գը դնել մեր հողը:

Յերեխանե՛ր: Յես ուզում եմ, վորպեսդի դուք ևս նույնպես լրիվ ու ամուր կատարեք ձեր պարտականութիւնն ուսման մեջ և աճեք վորպես ավագ ընկերներին արժանավոր փոխարինողներ:

Սահմանապահ՝ Պոլկովնիկ Յեկո

ՅԵՍ ԻՆՉՈՒ ԵՄ ՍԻՐՈՒՄ ԸՆԿԵՐ ՍՏԱԼԻՆԻՆ

(Յակուտացի յերեխայի պատմածը)

1

Մեր յերկրը՝ Յակուտիան, Հյուսիսային Սառուցյալ տվիլանդիին մոտ ե գտնվում, Լենա գետի ափին: Մեր յերկրը մեծ ե և ծածկված ե խիտ անտառներով (տայգա): Յակուտիայի տափաստներում վայրի գաղաններ չատ կան՝ արջեր, սամուրներ, կղաքիսներ և այլն: Շատ կան նաև սկյուռներ:

Իմ հայրը չորս տարեկան եր, յերբ թոքախտից մեռավ պապս: Հայրս մնացել ե իր մոր հետ մենակ: Մի տարի անց մայրը կուրանում ե յերկու աչքով: Նրանք մնացել ևն բարեկամների խնամքին: Ամբողջ տարին սպասով եյին կերակրվում — մի բուռ ալյուր, յերբեմն ել ծառերի կեղեվը մանրած:

Մեր չրջանում միայն մի դպրոց ե յեղել, այն ել մեր դպրոցում: Իննսուն կիլոմետր տարածութեան վրա ուրիշ դպրոց չկար: Դպրոցում սովորում եյին միայն տասնչորս յերեխա:

Դպրոցը գտնվում եր մի փոքր, մութ խրճիթում: Պատուհաններին ապակու փոխարեն սառուց եր դրած: Մութն ընկնելիս մոմեր եյին վառում:

Որական չորս անգամ ուսուցչուհին հավաքում եր աշակերտներին, կանգնեցնում եր սրբապատկերի առաջ ու ստիպում ուսներեն աղոթքներ անել: Ով վատ եր աղոթում, նրան ստիպում եյին չոքել սուր փայտերի վրա:

Չորս տարվա ընթացքում հայրս սովորել եր միայն այբուբենն ու ուսական չորս աղոթք:

Հայրս այնուհետև ծառայութեան ե մտնում մի հա-
րուստ վաճառականի մոտ, հետո արդյունաբերող վորսորդ-
ների հետ գնում ե Բեհռային գոտում ծառայելու: Այդ աչ-
խատանքներին գնացողներից յուրաքանչյուրի մեջքին յե-
րեք հատ տախտակ եյին կապում, մահվան գեպքում դա-
դաղ շինելու համար:

1919 թվին հայրս վերադարձավ: Այդ ժամանակ Յա-
կոտսկում բանվորներն արդեն տապալել եյին սպիտակ գե-
ներալ Կոլչակի լուծը:

Դեռ յերկար ժամանակ տեղական կուլակներն ու վա-
ճառականները կռվում եյին Սորհրդային իշխանութեան
դեմ: Նրանց ողնում եյին սպիտակ գեներալները: Իմ հորը
նշանակեցին կարմիր ջոկատի պետ:

Այսպես եր պատմում հայրս:

2

Այժմ յես ձեզ կպատմեմ, յերեխաներ, թե ինչպես եմ
ապրում: Իմ անունն ե Իլյա: Տասներկու տարեկան եմ:
Պիսներ եմ: Ութ տարեկան եյի, վոր դպրոց մտա: Մեր չոր-
ջանում այժմ տասնվեց դպրոց կա: Յակոտիայում այժմ
բոլոր յերեխաները սովորում են: Դպրոցը նոր ե, լու-
սավոր, դասարաններում ե միջանցքներում ծաղկամաններ
կան: Մենք մայրենի լեզվով ենք սովորում, յակոտական
նոր դասագրքերով: Ամենից շատ յես սիրում եմ ռուսերեն
և Փիզկուլտուրա:

Արդեն մի տարի յե՝ Մոսկվայումն եմ: Հայրս ուսանող
ե: Այս ձմեռ նա վերջացնում ե ուսումը ե մենք Յակոտիա
կվերադառնանք: Յես չտապում եմ՝ չուտով իմ ընկերներին
տեսնելու:

Յես նրանց կպատմեմ Լենինի դամբարանի, Հեղափո-
խութեան թանգարանի մասին: Այժմ կպատմեմ մետրոյի
մասին: Ինչպես գեղեցիկ ու հետաքրքրական ե, ինչպես են
գնում-գալիս գեանի տակ գնացքները: Կպատմեմ կենդա-
նաբանական այգու մասին: Ամենից շատ ինձ դուր յեկան
փիղն ու կապիկները: Այս ամառ յես հանգստացա Մոսկ-
վայի մոտ պիոներական ճամբարներից մեկում:

ՍՏ. ԶՈՐՅԱՆ

Փ Ի Լ Ո Ս Ը

(Կովկասյան հեփյաթներից)

Գյուղացու մեկն ունենում ե մի հիմար տղա՝ անունը
Փիլոս:

Մի որ, հանդից վերադառնալիս, սա մի ասեղ ե գըտ-
նում ճանապարհին, քցում ե սայլի մեջ, վոր բերի տուն:
Ու, տուն հասնելով, մորն ուրախացնում ե, թե քեզ հա-
մար ասեղ եմ բերել: Բայց վորքան փնտռում ե՝ ասեղը չի
գտնում սայլի մեջ: Այդ ժամանակ մայրը հանդիմանում ե
նրան.

— Հիմար, — ասում ե, — գտած ասեղը կրծքին կխրեն,
վոր թե սայլի մեջ կըքցեն:

— Լավ, մյուս անգամ եղպես կանեմ, — ասում ե Փի-
լոսը:

Մյուս անգամ ել մի կատվի ձագ ե գտնում. աշխա-
տում ե կրծքին ամրացնել ու դրա համար այնքան ե չաը-
չարում կատուին — խեղճը սատկում ե:

Գալիս ե մորը պատմում: Մայրն ասում ե.

— Հիմար, կատուին «փիսի-փիսի» կանեն, վոր թե
կրծքին կխրեն:

— Լավ, մյուս անգամ եղպես կանեմ:

Մի քանի որ հետո նապաստակ ե պատահում: Փիլոսը
սիրով «փիսի-փիսի» ե կանչում: Յեվ քանի նա կանչում
ե, նապաստակը փախչում ե հեռու:

Գալիս ե մորը պատմում, թե ինչպես ե նապաստակը
փախել:

— Ա՛յ-ա՛յ-ա՛յ-ա՛յ, — ասում ե մայրը, — նապաստա-
կին փայտով ու հրացանով կխփեն, վոր թե «փիսի-փիսի»
կանեն:

— Յեկող անգամ եղպես ել կանեմ, մայրիկ:

Յեկող անգամ լաց լինելով գալիս ե տուն:

— Ի՞նչ ե պատահել, — հարցնում ե մայրը:

— Գնացի դաշտ մի հորթ պատահեց, փայտով խփեցի, վրա կտարեց. հնձվորները բռնեցին — ծեծեցին ինձ:

— Ա՛յ-ա՛յ-ա՛յ, — ասում է մայրը, — հորթին փայտով չեն խփի, իսկ հնձվորի պատահելիս՝ «բարի աջողում» կասեն:

— Լավ, մայրիկ, մյուս անգամ եղպես կանեմ:

Մյուս անգամ հանդիպում է մի մեծ խումբ մարդկանց, վրա մեռել եյին տանում թաղելու:

— Բարի աջողո՛ւմ, բարի աջողո՛ւմ, — գոռում է Փիլոսը:

Մարդիկ բռնում են դրան՝ մի լավ ծեծում, և նա լավ գալիս է ելի մորը պատմում գլխով անցածը:

— Վայ, աղա, — ասում է մայրը, — մեռելի պատահելիս՝ կտխրեն, լաց կլինեն:

— Լավ, յեկող անգամ եղպես կանեմ, — խոստանում է Փիլոսը:

Մի քանի ժամանակ հետո, գյուղով անցնելիս, տեսնում է հարսանիք, բախում մարդիկ, կանայք պարում են, ուրախանում: Փիլոսը մոտենում է, ուրախության ու պարի տաք ժամանակը՝ գլխարկը վերցնում է ու բարձրաձայն լաց լինում:

Մարդիկ բռնում են դրան մի լավ ծեծում ու հարսանիքից դուրս անում:

Իսկ Փիլոսը գալիս է տուն ու բոլորը մորը լալով պատմում:

— Վայ, Փիլոս, վայ, — ասում է մայրը: — Տերտեր տեսնելիս՝ գլխարկը կվերցնեն, կչոքեն և կասեն «որհնի, տեր հայր»:

— Մյուս անգամ, մայրիկ, եղպես կանեմ:

Յեւ չատ չի անցնում, մի որ ել Փիլոսը գնում է անտառ: Շատ է գնում անտառում, քիչ է գնում, մեկ ել պատահում է մի արջի:

Փիլոս դու Փիլոս:

Արջին տեսնում է թե չե — անմիջապես ծունկ է չոքում ու ասում.

— Որհնի, տեր-հայր, որհնի:

Արջը թաթերով խփում է դրան, քցում գետին ու վրան նստում:

Փիլոսը վախից լռում է ու շունչը քաշում իրեն:

Արջը տեսնում է ել ձայն — շունչ չկա — թողնում է հեռանում:

Իսկ Փիլոսը վեր է կենում ու մինչև տուն վազելը մեկ է անում:

Ու այդ որվանից, ասում են, Փիլոսը խելոքացել է, և հիմարություններ չի անում:

Դ. ԶԱՐԵՑԿԻ

ՊԱՏԱՎԱԾՔՆԵՐ ԲԵՎԵՌՈՒՄ ԶՄԵՌՈՂՆԵՐԻ ԿՅԱՆՔԻՑ ՏԵՂ ՀԱՍԱՆՔ

Մեզ իջեցրին Հյուսիսային Սառուցյալ ովկիանոսի Բելի կղզու ամայի ափը: Կղզին գտնվում էր Հյուսիսային լայնության 74-րդ զուգահեռականի վրա: Առափնյա բնակիչներն այդ կղզին անվանում են Սեր-ո, վրա նշանակում է սառուցե կղզի:

Մենք յերկար ժամանակ նայում եյինք հեռացող շողե-նավի հետևից:

Ռադիստ Պետյան թևերը թափահարում էր նավի կողմն ու աղաղակում.

— Ռադիոն կտարքենք՝ ամբողջ աշխարհը կթռչեմ:

Մենք հրացանի վերջին հրաժեշտի համազարկը տվինք ու ցրվեցինք աշխատանքի: Աշխատանք չատ կար. հարկավոր էր գույքը դասավորել, փայտ պատրաստել, բնակարան կառուցել...

Հետևյալ որը ձյուն տեղաց, ուժեղ սառնամանիք սկսվեց, իսկ մի շաբաթ անց՝ կղզին բոլոր կողմերից կաշկանդվեց սառույցով: Վրա հասավ բևեռային գիշերը: Պարզ յեղանակին յերկնքում բռնկում ու մարում եյին Հյուսիսային շողշողուն, հրավառ շերտերը: Այդ տեսարանից աչք հեռացնել չեր կարելի, և մենք հիացած՝ ժամերով կանգնում եյինք սառնամանիքում:

Թվում եր, թե մենք կտրված եյինք ամբողջ աշխարհից:

Սաղայն, չեյինք տխրում: Բոլորս զբաղված եյինք. կտրում եյինք, հղկում, պատերի ճեղքերը խծուծում, ապակի գցում, թիթեղյա վառարաններ եյինք շինում և դիտական աշխատանք կատարում: Հարկավոր եր պարզել, թե ծովային հոսանքներն ամենից շատ վո՛ր կողմն են գնում, վո՛ր կողմն են շարժվում սառույցները, վորքա՛ն ժամանակամիջոցում են սկսվում ծովի մակընթացությունն ու տեղափոխությունը, ամենից շատ վո՛ր կողմից ե փչում քամին, յե՛րբ են լինում մառախուղ, սառնամանիք ու ձյուն:

Այնուհետև հարկավոր եր իմանալ, թե ի՛նչ կղզի յե այդ, ի՛նչ գազաններ ու թռչուններ են ապրում այնտեղ, ի՛նչ բույսեր են աճում, ի՛նչ ձկներ կան ծովում:

ԱՐՁԸ ՍԱՌՈՒՅՑԻ ՎՐԱ

Առաջին անգամ մեզ սպիտակ արջ պատահեց գեռևս ճանապարհին: Մենք Արկտիկա եյինք գնում ծովով, մի մեծ չոգենավով, իսկ «Միչան»¹ լողում եր մի սառույցի բեկորի վրա: Սառույցը շատ ավելի մեծ եր մեր չոգենավից: Մենք հիանալի տեսնում եյինք, թե ինչպես արջը հանգիստ նայում ե մեզ, ինչպես տանտերը կնայի անկոչ հյուրերին: Նորեկներից մեկը ցանկանում եր կրակել, բայց չթողին: Ինչո՞ւ կրակել, միևնույն ե վերցնել չես կարող: Բոլորս ծիծաղում եյինք, կանչում.

— Միչա՛, ո՞ւր ես գնում:

— Միխալ Պոտապի՛չ, ընդունիր հյուրերին:

Բայց արջը հանգիստ կանգնել եր սառույցի վրա և զանգաղ ու հանդիսավոր կերպով գլուխն եր որորում:

ԱՐՁԸ ՅԵՎ ՍՊԻՏԱԿԵՂՆԸ

Զմեռողների մեջ կին չկար: Մեզ համար ամենագլխաւ աշխատանքն սպիտակեղեն լվանալն եր:

Այդ գործը դյուրացնելու համար մեր բարեսիրտ բրժիչի Արկադի Պետրովիչը մի նոր միջոց հնարեց. նա

¹ Ռուսների մեջ ընդունված ե արջին Միչա անվանել: Մ. Թ.

սպիտակեղենը լցրեց ջրով լի մի ամանի մեջ, ոճառը կտրրտեց գցեց մեջը, վրան ել ավելացրեց սոդա և նաշատիբի սպիրտ: Ասլա այդ ամենը յեռացրեց ու յերկու որ ու գիշեր թողեց ամանում:

Նրա կարծիքով ամբողջ կեղտն ինքն իրեն պետք ե դուրս գար, առանց լվանալու:

Բայց յերբ նա սկսեց սպիտակեղենն ամանից հանել, պարզվեց, վոր բոլոր շորերը սևացել են:

Նա սոսկումով ամանից հանում եր սև ու կեղտոտ սպիտակեղենը և հայհոյում, իսկ մենք նայում եյինք նրան և ուրախ ծիծաղում:

— Ա՛յ թե լվացի՛ր:

— Ա՛յ քեզ նոր ձևի լվա՛ցք:

Բանից դուրս յեկավ, վոր նա սպիտակեղենի հետ ամանն ե դցել նաև մի սև խալաթ, վոտքի փաթաթաններ և ելի մի ինչ վոր սև շոր:

Սպիտակեղենն ավելի կեղտոտ դուրս յեկավ, քան առաջ եր:

Բայց նրան մի ուրիշ փորձանք ել եր սպառնում. նա սպիտակեղենը փռեց չորանալու և գիշերը դուրսը թողեց: Իսկ այդ գիշեր արջը յեկել եր կայան, նրա բոլոր սպիտակեղենը պատառտեղ ու ցրվւմ տվել հեռու, ձյունների մեջ:

Պետք եր տեսնել, թե Արկադի Պետրովիչն ինչպես եր անեծքներ ու հայհոյանքներ թափելով շրջում ու հավաքում սպիտակեղենի ցրվւմ տված ծվեկները:

Մի ամբողջ ամիս մեզ զբաղեցնում եր այս պատմությունը:

ԲԵՎԵՌԱՅԻՆ ՁՄԵՌ ՊԱՊԻ ԿԱՏԱԿՆԵՐԸ

Մի անգամ ահա թե ինչ պատահեց: Ձիեր լծած սահնակով յես գնացի կղզու խորքը: Խիստ սառնամանիք եր: Իմ մորուքը ծածկվեց յեղյամով և չուտով դարձավ մի ահադին սառցալուրա: Յես զանգաղ, ընդհատումներով սկսեցի քիթս սրբել թեքով: Յեվ հենց այդ ժամանակ ել տեղի ունեցավ անախորժ բանը: Սառնամանիքը ճանկեց. թեքս սառավ, կպավ բեխիս: Վոչ մի կերպ պոկել չկարողացա:

ցավ եր տալիս: Ստիպված յեղա թեա դուրս քաշել թեքիս միջից և ծոցումս պահել, իսկ թեքս այնպես ել մնաց բեթերիս ու մորուքիս կպած, քթիս առաջ կախված: Յես չտապ տուն վերադարձա, վազեցի խոհանոց, վառարանի մոտ թեքս հալեցնելու: Ուզում եյի այնպես անել, վոր վոչ վոք ինձ այդ վիճակում չտեսնի, բայց չհաջողվեց: Բոլորը վրա վազեցին և— ա՛յ թե ծիծաղեցին հա՛:

ՄՈԼՈՐՎԵՑԻ

Վրա հասավ բեռնային յերկարատե ցերեկը: Մի անդամ յես վորսից տուն եյի վերադառնում: Մառախուղ եր: Մառախուղը փաթաթվում եր ինձ, թափանցում գուլպաներիս ու շապիկիս մեջ: Մշուշը ծածկում եր ամեն ինչ և տասը քայլի վրա գտնվող առարկաներն անտեսանելի յեր դարձնում: Մինչև մեր բնակավայրը հինգ կիլոմետրից ավելի յեր: «Մեկ ժամվա ճանապարհ», մտածում եյի յես:

Սկզբում տեսանելիութունը չավ եր: Բայց մի տասնը—հինգ բոպե չանցած՝ ամեն ինչ մշուշի մեջ թաղվեց: Յես ուղղութուն վերցրի հիշողությամբ: Արդեն մոտ յերեք ժամ եր անցել, իսկ բնակավայրը դեռ չի յերևում: Սկսեցի պտտվել մեկ այս կողմ, մեկ՝ այն: Բայց այդպես կարելի չե հեռանալ ով գիտե, թե վորքան: Ա՞յս ինչ բան ե: Ո՞ւր գնալ:

Յես կանգ առա: Շարժական վրանս խիեցի ու սկսեցի սպասել: Յերկու զալետ կերա, մի կտոր պաքսիմատ, մի բուռ ձյուն «խմեցի» և շուտով քուն մտա: Արթնացա սաստիկ ցրտից: Ամբողջ մարմինս դողում եր: Վրանից դուրս յեկա, վորպեսզի շարժումներ անեմ և զեթ փոքր ինչ տաքանամ: Մառախուղն սկսեց նոսրանալ: Մշուշն քողի միջով սկսեց լույս ցուլալ: Հանկարծ մի մութ սիլուետ տեսա: Մըտածում եմ. «Այս ի՞նչ հրաշք ե»: Մի քանի քայլ արի դեպի այդ մութ կետը և շենքերի գծագրությունը նկատեցի: Ավելի մոտեցա և ուրախացա. այդ մեր տունն եր՝ ընդամենը մի քանի քայլի վրա իմ վրանից:

Պատահեց, վոր մի անգամ յես ու կայուրը (վորսորդը) գնացինք դազան վորսալու: Մենք արդեն հեռու, ծովումն եյինք: Զրի միջից սկսեցին յերևալ փոկերի, ծովացուլերի և ծովային նապաստակների գլուխներ: Յես, հենց այն ե, ուզում եյի կրակել, հանկարծ յերևաց մի մութ, դեպի ցած ծոված ժանիքներով: Ծովացո՛ւլ: Կայուրը մոտոռը կանգնեցրեց: Ծովացուլը ջրի տակ թագնվեց: Մենք յերկուսս ել հրացաններս պտորաստեցինք ու սկսեցինք սպասել դազանի յերկրորդ յերևալուն: Շուտով գլուխը նորից յերևաց: Յես կրակեցի, բայց ծովացուլը սուզվեց ջրի մեջ, վորի յերեսին մի կարմիր բիծ մնաց:

— Վերավորեցի՛ր,— ասաց կայուրը և սկսեց մոտոռը դործի գցել:

— Շուտ ափի մոտ հասնենք,— գոչեց նա: Յես սկսեցի յերկու պահեստի թիերով թիավարել:

Ծովացուլը սիրում ե արևի տակ տաքանալ: Յերը նա դուրս ե գալիս սառույցի վրա քնելու, վտանգավոր չե: Սակայն բաց ծովում նրան հանդիպելը շատ ե վտանգավոր: Մանավանդ, յեթե վորեւե բանով նրան բարկացնես կամ վիրավորես: Այդ դեպքում նա կհետապնդի հակառակորդին:

Մենք իսկ և իսկ այդպիսի վտանգավոր դրության մեջ բնկանք: Վիրավոր ծովացուլը ջրից դուրս պրծավ և կատաղած ցուլի պես մոնչաց: Դրանով նա մյուս ծովացուլերին ոգնության եր կանչում:

Շուտով ծովացուլերի մի ամբողջ նախիր յերևաց: Իրարանցում սկսվեց: Ծովացուլերը հրհրում եյին իրար, ատամները չրխկացնում, կռվում, իրար կծում և հուսալքտուր մոնչում: Մեր մակույկը թռչում եր ալիքները կտրելով: Ծովացուլերը հետապնդում եյին մեզ: Մենք արդեն զգում եյինք մակույկի կողերին տրվող հարվածները:

Զուրն սկսեց մակույկի մեջ հոսել: Մի բոպե ևս— և կործանումն անխուսափելի կլիներ: Բայց մենք լարեցինք մեր վերջին ուժերը և շուտով ափ ցատկեցինք: Մի քանի ծովացուլ դուրս ցցվեցին ջրից: Մենք կրակեցինք: Կենդա—

նիններից յերկուսն անշնչացած ընկան: Մենք հարպուններով նրանց վեր քաշեցինք ու կապեցինք մակուկին: Մակուկի կողի ճեղքն եւ նորոգեցինք և ափի մոտով նավարկեցինք ղեպի կայան:

ՎԻՐԱՎՈՐ ՃԱՅՆԿԸ

Մի անգամ խոհարարը պատահմամբ մի ճայեկ վիրա-վորեց: Նա այդ ճայեկը տուն բերեց, վերքը լվաց, յողքսեց ու փաթաթեց: Մի քանի օրից հետո ճայեկն առողջացավ և մենք նրան ազատ արձակեցինք: Դրանից հետո նա հաճախ հյուր եր գալիս մեզ և մենք սիրով դիմավորում էինք նրան, վորպես վաղեմի ծանոթի:

Մի ուրիշ անգամ յես ուզում էյի մի կրակոցով մի գոլյգ սազ սպանել, բայց միայն մեկին կպավ: Սպանվածն արու սազն եր: Մարի սազը վեր թռավ և սկսեց իմ գլխա-վերեւ պտույտներ անել:

— Պի-կուրլի, պի-կուրլի, — ճչում եր նա:

Դրանից հետո շատ օրեր անցան, բայց նա միշտ գալիս եր նույն տեղը, կանչում ու վողբում իր ընկերոջ կորուս-տը:

Արեգակն սկսեց ավելի հաճախ յերևալ: Բայց ձմեռը դանդաղորեն իր հեռանում: Վերջին բուքն ավարտվեց հու-նիսի 26-ին և դրանից հետո սկսվեց ամառը:

Թռչուններն սկսեցին բուն դնել և չուտով ճուտեր յե-րեվացին: Ձյունը հալվեց, տեղ-տեղ սկսեց թարմ խոտ յե-րեվալ:

Սպիտակ, անծայրածիր անապատի տեղ փռված էյին մուգ կանաչ բլրաշատ բարձրություններ ու հովիտներ: Լը-ճերը բացվեցին:

Մենք շատ վոքս էյինք անում. ձվեր էյինք հավաքում և վորսի թարմ մսով էյինք սնվում: Իսկ ծովում դեռ նույն-քան ամուր սառույց եր կանգնած: Սառցասարերը չարժվե-լու միտք ել չունեյին: Այդ մեզ վախեցնում եր: Յեվ միայն ոգոստոսի առաջին կիսին հյուսիս-արևմուտքից սկսեցին ասեղ ամպեր յերևալ:

Ութ օր մըրիկը մոլեգնում եր: Երջապատում ամեն

ինչ աղմկում եր, դղրդում ու ճարձատում: Սառցի վիթ-խարի կտորները ցցվում էյին կողքի վրա և վայր ընկնում խլացուցիչ դղրդյունով:

Իսկ ոգոստոսի 12-ին ծովը մաքուր եր: Ծուռով չողե-նավեր յեկան:

Սեպտեմբերին թռչունները նորից չվեցին: Զուրը կըր-կին սկսեց սառչել: Ծովում սկսեցին հաճախակի յերևալ լողացող սառույցներ: Հյուսիսային բևեռից ցուրտ եր գա-լիս, վորպեսզի նորից տասն ամսով կղզին կաշկանդի սառ-ցե ողակի մեջ:

ՍՏԱՖՖԻ

ԻԱԶ ՖՐՈՒՆԶԻԿԸ

Փրունգիկենց գյուղը սահմանի մոտ եր գտնվում: Փրունգիկի հայրը գյուղի ծայրին մի այգի ուներ, վորտեղ Փրունգիկը լիմոնի փոքրիկ ծառեր եր տնկել:

Փրունգիկն առավոտները չուտ եր վեր կենում, վերց-նում եր ցնցուղը և այգին շտապում: Այգում նա մեկ-մեկ դնում եր բոլոր ծառերը, ջրում եր, պոկում եր նրանց չուրջը բուսած մոլախոտը:

Մի օր Փրունգիկը սովորականից վաղ եր վեր կացել և շտապում եր ջրելու իր լիմոնի փոքրիկ ծառերը: Նա արագ քայլերով այգի գնաց, ստուգեց բոլոր ծառերը, ջրեց և ու-ղում եր տուն վերադառնալ, յերբ հանկարծ այգու ցանկա-պատի հետևից նրան մոտեցավ մի անծանոթ մարդ, վորը Փրունգիկին շատ վախեցրեց:

— Սա ձեր այգին ե՞, փոքրիկ ջան, — քնքուշորեն հարցրեց անծանոթ մարդը: Փրունգիկը անծանոթի սիրա-լիկ վերաբերմունքից սիրտ առավ:

— Այո, մեր այգին ե, — պատասխանեց Փրունգիկը:

— Անունդ ի՞նչ ե:

— Փրունգիկ:

— Ա՛յ լավ անուն ե:

— Դու ո՞վ ես, — հարցրեց Փրունգիկը:

— Յե՞ս:

— Այո, դու:

— Յես... յես այգեգործ եմ: Շրջանի կենտրոնից եմ յեկել այգիները ստուգելու համար: Գիտե՞ս, փոքրիկ ջան, յես շատ քաղցած եմ: Ուզում եմ այստեղ մի քիչ հաց ուտել և հանգստանալ, արի ինձ հետ դու ել հաց կեր:

— Վոչ, յես քաղցած չեմ,— պատասխանեց Փրունդիկը:

Անծանոթը սկսեց Փրունդիկին հարցեր տալ, թե այդ գյուղում շատ գինյութներ կա՞ն, թե Փրունդիկի հայրը ի՞նչով է զբաղվում:

— Իսկ դու ինչո՞ւ գյուղ չես գնում— կասկածանքով հարցրեց Փրունդիկը:

Անծանոթ մարդը անընդհատ շուրջն էր նայում և վեր էր թռչում ամեն մի փոքրիկ ձայնից:

— Նրա համար, սիրուն բալիկս, վոր յես շտապում եմ, ուզում եմ հենց այստեղ ստուգել այգիները և շրջանի կենտրոնը վերադառնալ, հիմա հասկացա՞ր:

Փրունդիկը շատ կասկածեց անծանոթ մարդու վրա, վորովհետև նրա զեմքը, շորերն ուրիշ տեսակ էին: Նա մտածեց, վոր այդ մարդը սպիտակների կողմից յեկած կլինի, վորպեսզի մեր յերկրին վնաս հասցնի: Դրա համար Փրունդիկը գյուղ վազելով վոչ թե իրենց տուն գնաց, այլ թեքվեց դեպի սահմանապահների զորանոցը, գտավ հրամանատարին և ամեն բան պատմեց:

— Գնանք, փոքրիկ Փրունդիկ, գնանք տեսնենք այդ ի՞նչ մարդ է,— ասաց հրամանատարը: Կարմիր հրամանատարն ու Փրունդիկը դեպի այգին դիմեցին: Այգում հրամանատարը հանեց ատրճանակը և թագնվեց, իսկ Փրունդիկն սկսեց կանչել:

— Քեռի՛:

Անծանոթ մարդը տեսնելով, վոր Փրունդիկի հետ վոչ վոք չկա, ուրախացած դուրս յեկավ ծառի հետևից, բայց այդ րոպեին լսվեց հրամանատարի խրոխտ ձայնը:

— Կանգնիր, ձեռներդ վե՛ր:

Անծանոթ մարդը տեսնելով հրամանատարին և դեպի

իրեն ուղղած ատրճանակը, վախենալով ձեռները վեր բարձրացրեց:

Հրամանատարն ու Փրունդիկն անծանոթ մարդուն գյուղ տարան: Այնտեղ պարզվեց, վոր այդ մարդուն սպիտակներն էին ուղարկել մեր սահմանը, վոր նա մեր յերկրին վնաս հասցնի,— գործարաններ հրդեհեց, կամուրջներ պայթեցներ:

Փրունդիկն իր քաջության համար նվերներ ստացավ ու բոլոր սահմանապահները սիրով էին խոսում նրա մասին:

Հ. Խ. ԱՆԴԵՐՍԵՆ

ԱՂԶԻԿՆ ՈՒ ԼՈՒՑԿԻՆԵՐԸ

Ողբ ցուրտ էր: Ձյուն էր գալիս: Գիշերը հեռու չեր: Տարվա վերջին յերեկոն էր, նոր տարվա նախընթաց օրը:

Մի խեղճ փոքրիկ աղջիկ, գլխաբաց և բոբիկ, այդ ցրտի և մթության մեջ, փողոցից անցավ:

Փոքրիկ աղջիկը քայլում էր բոբիկ վոտներով, վորոնք կարմրել և կապտել էին ցրտից: Նա իր հին գոգնոցի մեջ մեծ քանակությամբ լուցկի ուներ:

Այդ օրը նրա համար մի վատ օր էր, վորովհետև վոչ վոք նրա լուցկիներից չէր գնել և նա մի կոպեկ անգամ չուներ: Նա շատ քաղցած էր և խղճալի կերպարանք ուներ:

Ձյունի քուլաները թափվում էին նրա յերկար խաբտյաչ մազերի վրա, վորոնք նրա վզի շուրջը սիրուն խոպոպներ էին կազմում: Բայց նա չէր ել մտածում իր խոպոպ մազերի մասին:

Պատուհանները լույսից չողջողում էին, կերակուրների հոտը փողոցը լցրել էր:

Նոր տարվա նախօրը գիշերը, ահա նա ինչի մասին էր մտածում: Յերկու տների մեջտեղում նա նստեց և կուչ յեկավ: Ցուրտը հետզհետե նրա վոսկորների մեջ էր թափանցում, բայց նա չէր համարձակվում տուն վերադառ-

նալ, վորովհետև մի տուփ լուցկի անգամ չեր ծախել և անկարող պիտի լիներ մի կոպեկ տուն տանելու: Հայրը նրան պիտի ծեծեր, և հետո իրենց տունն ել նույնչափ ցուրտ եր, վորչափ փողոցում: Նրանք ներքին հարկում էյին ապրում: Թեպետ տան խոշոր ճեղքերը հարգով և փալատով ծածկել էյին, բայց քամին դարձյալ ներս եր մտնում:

Իր փոքրիկ ձեռքերը ցրտից թմրել, գրեթե սառել էյին: Ափսոս: Յեթե մի փոքրիկ լուցկի վառեր նրանց տաքացնելու համար. յեթե համարձակվեր մի տուփ, միայն մի տուփ վերցնելու և մի լուցկի պատին քսելով իր մատները տաքացնելու... նա չկարողացավ համբերել, վերցրեց մի լուցկի... չըրիկ... նա մի տաք և պայծառ լույս արձակեց: Փոքրիկ ձեռքը նրա վրա բռնեց: Ինչ տարորինակ լույս եր: Փոքրիկ աղջկան թվաց, թե նստել եր փայլուն կափարիչով ծածկված յերկաթյա մի մեծ վառարանի առաջ, վորտեղից կրակը հիանալի կերպով ցուցոլում եր և տաքացնում: Փոքրիկն իր վոռքերը յերկարում եր տաքացնելու համար, յերբ բոցը մարեց, վառարանն անհետացավ: Նա նստել եր վառված լուցկու մի ծայրը ձեռքում:

Նա վառեց մի յերկրորդ լուցկի, վորը փայլեց և պատի վրա, այնտեղ, ուր լույսի ճաճանչն ընկավ, չղարչի նման թափանցիկ դարձավ: Փոքրիկին թվաց, թե նշմարում ե մի սենյակ, վորի մեջտեղում դրված ե սեղանը՝ սպիտակ ծածկոցով և հախճապակյա չլացուցիչ ամաններով: Սեղանի վրա տապակած մի սառ կար, վորից բուրում եր մի ախորժեղի հոտ: Հանկարծ՝ սազը պատառաքաղը և դանակը կռնակին խրած՝ պնակից թռավ և ընկավ ուղիղ խեղճ աղջկա առջև: Լուցկին մարեց և նա իր առջև ցցված տեսավ միայն թանձր և ցուրտ պատը:

Նա վառեց մի յերրորդ լուցկի: Ու անմիջապես, մեկ ել տեսավ, վոր նստել ե մի չքեղ տոնածառի տակ: Այդ տոնածառը շատ ավելի հարուստ և մեծ եր քան այն, վոր տեսել եր անցյալ տարի, մի հարուստ վաճառականի խանութում: Կանաչ ճյուղերի վրա բյուրավոր մոմեր էյին վառվում, և դույնդույն պատկերներ, նման այն պատկերներին, վոր զարդարում են վաճառատների պատուհանները, կարծես ժպտում էյին նրան: Փոքրիկը յերկու ձեռքերը

բարձրացրեց: Լուցկին մարեց: Տոնածառի բոլոր մոմերը բարձրանում էյին, բարձրանում, և նա նկատեց շուտով, վոր նրանք աստղեր էյին: Նրանցից մեկը վայր ընկավ և յերկնքի վրա թողեց մի յերկար, լուսավոր գիծ: Նա դարձյալ մի լուցկի վառեց. նրա շուրջը լուսավորվեց ցերեկվա նման և այդ լույսի մեջ տեսավ իր տատին, կանգնած իր առաջ ժպտադեմ և չողչողուն: «Տատ, դոչեց փոքրիկը, տար ինձ: Յերբ լուցկին մարի, գիտեմ, վորդու այստեղ չես լինի, դու ել կանհայտանաս, ինչպես յերկաթյա վառարանը, ինչպես տապակած սազը, ինչպես գեղեցիկ տոնածառը»:

Նա արագությամբ վառեց մնացած լուցկիները, վորովհետև ուզում եր անպատճառ տատին իր մոտ պահել, և լուցկիները ցերեկվանից ավելի լույս տարածեցին:

Վոչ մի ժամանակ իր տատն այդչափ մեծ և այդչափ գեղեցիկ չեր յեղել: Նա փոքրիկ աղջկան առավ իր բազուկներին մեջ, և յերկուսը միասին ուրախ, գլարթ, լույսի միջից թռան, վե՛ր—վե՛ր, բա՛րձր—բա՛րձր, ուր վոչ ցուրտ, վոչ քաղց և վոչ ել վիշտ կար:

Բայց յերբ սառն առավոտը ծագեց, փոքրիկ աղջիկը՝ այտերը բոլորովին կարմրած, ժպիտը չըթններին, յերկու տներին մեջտեղի անկյունում նստել եր... մեռած. մեռած ցրտից, տարվա վերջին գիշերը:

Նոր տարին ծագեց փոքրիկ մարմնի վրա, նստած այնտեղ, լուցկիներին մեջտեղում:

«Նա ուզեցել ե տաքանալ».— ասաց մի անցորդ: Բայց վոչ վոք չիմացավ այն գեղեցիկ բաները, վոր նա տեսել եր և վոչ վոք չգիտեր թե ինչ չքեղությամբ իր պառավ տատի հետ դիմավորեց նոր տարուն:

Լինա Ողենան իսպանական հերոս ժողովրդի հարազատ աղջիկներից մեկն էր: 1936 թվի սեպտեմբերի 20-ին Լինա Ողենան մեռավ հերոսի մահով: Գրենաչա քաղաքի մոտ տեղի ունեցած կռիվների ժամանակ կոմյերիտուհի հրամանատար Լինա Ողենան առաջնորդում էր իր զորամասը: Նա անվախ էր ու խիզախ — քաջի նման կռվելով առաջ գնաց, իսկ նրա զորամասը յետ մնաց: Մեկ էլ հանկարծ Լինան նկատեց, վր ինքը չըջապատված է թշնամիներով: Հասկացավ իր դրուժյունը, չվախեցավ, չտատանվեց, բայց մի՞նչեց թանկ ծախել իր կյանքը: Նա գիտեր, վր թշնամիների ձեռքը պետք է ընկնի, բայց կանգ առավ, չողեց, իր ունեցած բոլոր գնդակներից մեկը պահեց ծնկի տակը և մյուս բոլոր գնդակներից ամեն մեկով մի ֆաշիստ սպանեց: Վերջին, պահած գնդակով վերջ տվեց իր յերիտասարդ ու վառվռուն կյանքին: Թշնամու ձեռքն ընկավ նրա անշունչ մարմինը միայն:

Կես ժամ հետո նրա ջոկատը վրա հասավ: Իր սիրելի հրամանատարի դիակը տեսնելով, ջոկատը կատաղի հարձակվեց թշնամու զորամասի վրա և մոչ մեկին կենդանի չթողեց: Այս վերջին հերոս աղջկա դիակը և տարան:

Լինա Ողենայի մահը մեծ ցավ պատճառեց մոչ միայն իսպանիայի, այլ և ամբողջ աշխարհի բանվորներին ու նրանց զավակներին:

Մեր՝ Սորհրդային յերկրի բոլոր յերեխաները կարդացին, իմացան Լինա Ողենայի կյանքի և հերոսական մահվան մասին: Բոլորը սիրում ու հարգում են նրա անմահ հիշատակը:

Այդ սիրո ապացույց է Լինա Ողենայի մորը գրված՝ 9 տարեկան Ասումա Մաուերի նամակը, Սիմֆերոպոլ քաղաքից:

Սիմֆերոպոլի 10-րդ դպրոցի աշակերտուհի, 9 տարեկան Ասումա Մաուերը մարտի 16-ին նամակ է եղարկել Բարսելոնա, Փաշիստ խռովարարների դեմ ունեցած կռիվներում հերոսաբար ընկած կոմյերիտուհի Լինա Ողենայի մորը:

Նա գրել է.

«Սիրելի մորաքույր Ողենա.

Մեծ դժբախտություն է պատահել մեզ: Բայց դու մի լար: Հանրապետական Իսպանիայում նույնպիսի ուրախ կյանք կլինի, ինչպես մեզ մոտ: Ելի մի՛ լար նրա համար, վր դու, քո սեւչյա Լինայի փոխարեն, ունես կապուտաչյա Լինա: Դա իմ քույրն է — Լինա Մաուերը: Նա ծնվել է անցյալ տարվա ոգոստոսին, յերբ քո Լինան հերոսաբար ընկավ Փաշիստների դեմ կռվելիս: Յեւ ահա այն ժամանակ յես ու մայրիկս վորոչեցինք մեր փոքրիկին Լինա անունը տալ, վր պահպանենք քո հերոսուհի Լինայի հիշատակը և կարեկցենք ձեր վշտին:

Վողջ յեղիր, թանկագին մորաքույր Ողենա: Մի մոռացիր, վր դու մի Լինա էլ ունես»:

ԶՎԱՐՃԱԼԻՓ

ԽՆԿՈ ԱՊԵՐ

ՀՊՈՒՌՆ ՈՒ ՄՐՋՅՈՒՆԸ

Թսիւ-վոի

Մի ճպուռ,

Վողջ ամառը

Շուռ ու մուռ,

Յերգեց, ճոռաց,

Ճոճոռաց:

Մին էլ, ըհը—

Ձմեռը

Փռեց իրա

Թեւերը,

Բացեց գորգն

Սպիտակ,

Դաշտերն առաւ

Ձյունի տակ:

Անցան պայծառ

Որերը.

Եւ վո՞րն առեմ,

Եւ վո՞րը,

Յերբ ամեն մի

Թփի տակ

Թե՛ սեղան կար,

Թե՛ ոթյակ:

Յեկան որեր

Յրտաշունչ,

Ճպուռն ընկաւ

Էուռ ու մունջ.

Քաղցած փորին
Եւ ի՞նչ յերգ—
Յուրոր տարավ
Վոտ ու ձեռք:
Ձը՛նգըր-ղը՛նգը
Դողալով,
Ծա՛նը-ծա՛նը
Սողալով,
Նա մըջյունին
Ասում եր.
— Գլխիդ մատաղ,
Սանամեր,
Մի ճար արա
Շունչ առնեմ,
Յրաից, սովից
Ձմեռնեմ.
Կերակրի,
Տաքացուր,
Մինչև դարուն,
Ապրեցուր:
— Ի՞նչ խաբար ե,
Սանիկս,
Ձարմանում եմ,
Ձանիկս,
Ձաշխատեցի՞ր
Ամառը,
Ասա՛, ի՞նչ եր
Պատճառը:
— Եղսկո բանի,
Սանամեր,
Եւ ժամանակ
Ո՞վ ուներ.
Են խոտերում
Բուրավետ
Յերգում եյինք
Մերոնց հետ...
— Ուրեմն դո՞ւ...

— Այո՛, յես
Վողջ ամառը
Դեն ու դես,
Յերգում եյի
Մշտապես:
— Յերգո՞ւմ եյիր...
Շա՛տ բարի:
Այժմ ել բռնի
Վեճվերի,
Քամին ծափ տա՛
Դու սլարի

ԾԻՏԻԿՆԵՐԻ ԶՐՈՒՅՅԸ

Ծիտը ծախն ասաց՝

— Ո՞ւր ե ճուտդ, ծի՛տ:

Ճուտը բնից գլուխն հանեց,

Ասաց՝ — ճի՛տ...

Մի հզոր առյուծ նստել եր ճանապարհին: Ամեն տեսակ զազաններ գալիս էյին և դողալով անցնում այդ ճանապարհով:

Առյուծը հարցրեց նրանց.

— Ինչո՞ւ յեք փախչում, այդ ո՞ւմ ահից եք զարհուրած փախչում:

Նրանք պատասխանեցին.

— Դու ել փախիր, վորովհետև ահա գալիս ե մարդը:

Առյուծն ասաց.

— Ո՞վ ե մարդը, ի՞նչ ե նա, վո՞րն ե նրա ուժը և ի՞նչ կերպարանք ունի նա, վոր փախչում եք նրանից:

Նրանք պատասխանեցին.

— Կգա քեզ կտեսնի և «վայ» քո օրին:

Ահա հանդից գալիս ե մի հողազործ մարդ:

Առյուծն ասաց նրան.

— Մի՞թե դու յես այն մարդը, վոր փախցնում ես զազաններին:

Նա ասաց.

— Այո, յես եմ:

Առյուծն ասաց.

— Արի կովենք:

Մարդն ասաց.

— Լավ, կովենք, բայց քո զենքերը քեզ վրա յեն իսկ իմը՝ տանն են. արի նախ քեզ կապեմ, վորպեսզի չփախչես, մինչև յես գնամ, զենքերս վերցնեմ գամ ու, ապա կովենք:

Առյուծն ասաց.

— Հիմա կապիր ինձ, չուտ գնա և յետ դարձիր:

Մարդը հանեց պարանը և առյուծին պինդ կապեց կաղնի ծառին. մի մեծ փայտ կտրեց ծառից և սկսեց խփել առյուծին:

Առյուծը բացականչեց.

— Յեթե դու մարդն ես, ավելի ամուր ու անխնա խփիր իմ կողերին, վորովհետև իմ խելքին այդ ե արժանի:

ՍՈՒՏԼԻԿ ՎՈՐՍԿԱՆԸ

Հորս կնունքով, մորս ծնունդով, վեր կացանք մի ուր
հինգ ու վեց հոգով, թրրով, թվանքով վորսի գնացինք:
Հաղին եր, Հյուղին եր, Չատին եր, Մատին եր, հայրս եր,
յես եյի գնացինք վորսի...

Սարեր, ձորեր դուզ գնացինք, շատ թե քիչ մին ել
տեսնենք յերեք լիճ, յերկուսը ցամաք, մնի մեջ ել իսկի
ջուր չկա: Մին ել ըհը, մտիկ տանք, վոր այս անջուր
լճում լողում են, ճշում յերեք հատ սպիտակ բադ, յեր-
կուսը սատկած են, մինն ել կենդանի չի:

— Հաղի, տուր, հա տուր:

Թե՛ թվանք չունեմ:

— Հյուղի, տուր հա, տուր:

— Յես ել չունեմ:

— Չատի... Մատի...

— Մենք ել չունենք:

— Բա ի՞նչ անենք...

Հորս ձեռին կարճ ու յերկար, հաստ ու բարձր մի փետ
կար. յերեսն առավ նշան դրեց, մին ել՝ տրաք, վոր կրա-
կեց... Նա կրակեց, յես զարկեցի, վոր զարկեցի՝ փովեց
եսպես— ամեն թեր հինգ գազ ու կես...

— Հաղի, դանակ...

Թե՛ դանակ չունեմ...

— Հյուղի, դու...

— Յես ել չունեմ...

— Չատի, Մատի...

— Մենք ել չունենք...

— Բա ի՞նչ անենք...

Հերս ել ունի, բերան չունի...

Ես անբերան դանակը քաշեցինք: Հաղին մորթեց,

չկարաց, Հյուղին մորթեց, չկարաց, Չատին չկարաց, Մա-
տին չկարաց, հերս ել չկարաց, յես քաշեցի, մորթեցի:

Մորթեցի, վեր գցեցի. բադ— մի ասիլ, մի դոմեչ
ասա: Հաղին շալակեց չկարաց. Հյուղին շալակեց չկարաց,
Չատին չկարաց, Մատին չկարաց, յես շալակեցի: Շալա-
կեցի, գնացինք:

Գնացինք, գնացինք, հասանք մի տեղ, մին ել տեսնենք
յերեք գեղ, յերկուսի տեղն իսկի չի յերեվում, մնումն ել
իսկի մարդ չկա: Ես անչեն գյուղում դես ման յեկանք,
դեն ման յեկանք, մի տուն գտանք մեջը յերեք պառավ,
յերկուսը մեռած, մնի բերանումն ել չունչ չկա:

— Տղերք, ասինք, յեկեք բադով փլավ անենք:

Ես անչունչ պառավը գնաց դես ման յեկավ, դեն ման
յեկավ, կես բրինձ գտավ, յերեք աղինձ, յերկուսը ծակ,
մինն ել իսկի տակ չունի:

Զուրը լցրինք ես անտակ պղինձը, մեջն ածեցինք
բադն ու բրինձը, անկրակ յեփեցինք: Յեփեց, յեփեց, միսն
ու բրինձը գնացին, մնաց ջուրը:

Վերսից յեկած սոված մարդիկ, վրա յեկանք կերանք,
կերանք, վոչ աչքերս բան տեսավ, վոչ բերաններս բան
մտավ:

ՀԱՆՆԵԼՈՒԿՆԵՐ

1. Յեկա՛վ փաթիլ— փաթիլ,
դնաց կաթիլ—կաթիլ:

2. Ճերմակ ե, չաքար չե,
ամուր ե, քար չե:

3. Իմ յերեկար ճամբեն
յերգով եմ գնում,
ամբողջ տարվա մեջ
ձմռան եմ քնում:

4. Պապը չինեց
մի կամուրջ,
չունի վոչ փայտ
վոչ ել մուրճ:

5. Կլոր ե, սիսեռ չի,
թռչում ե, թիթեռ չի,
ջրի մեջ ջուր ե նա,
սառույցին քույր ե նա:

6. Ձայն ե հանում
աղերսագին
ու չի տեսնում
մորն ու ձագին:

Հանելուկների բացատրություն (գտեք ինքներդ).

Կարկուտ.

Սառույց.

Ձմեռն ու գետակը

Գետակը.

Կկուն.

Ձյուն.

ՇՈՒՏԱՍԵԼՈՒԿՆԵՐ

1. Քամին կածանում
Ծառ ե ծառանում:

2. Վռամը դռանը,
Կռում ե կռանը:

3. Կար մի կարմիր կամ,
Կամ մի կարմիր կամ կտր:

4. Ձյուն ձյան վրա,
Ձյունը՝ ձվի:

5. Կավը — դավ,
Գավը — կավ:

6. Աղվես, աղվես,
Աղով աղվես
Մաղով մաղվես,
Դեղով դաղվես,
Հողում թաղվես,
Պատից կախվես:

Առած՝

Ձմեռվա վարդը կրակն ե:

ԲՅՈՒՐԵՂԻԿՆ ՈՒ ԱՂՎԵՍԸ

(Ժողովրդական հեքյաթ)

(Ինսցենիրովկա)

Պապիկի և տատիկի տնակը, նկարված ստվարաթղթի թերթի վրա, յերկու կտրված լուսամուտներով, վորոնցից դուրս են նայում պապը և տատը:

Ստվարաթուղթն ամրացրած է հետևում դրված յերկու աթոռներին: Դուրս է վազում Բյուրեղիկն ընկերուհիներին հետ:

Բյուրեղիկ: Պապիկ, տատիկ, թույլ տվե՞ք զնամ ընկերուհիներին հետ...

Տատիկ: Այդ ո՞ւր, Բյուրեղիկ:

Բյուրեղիկ: Անտառ: Տոնածառի համար կոնիկներ հավաքելու:

Պապիկ: Այնտեղ իրար կկորցնե՞ք...

Բյուրեղիկ: Ձե՛, պապիկ ջան, ձայն կտանք առ՛ւ, առ՛ւ...

Տատիկ: Դե տե՛ս, Բյուրեղիկ, յերեկոյան չուտ արի:

Պապիկ: Թե չե, կպատահես արջի կամ գայլի, քեզ կուտեն:

Բյուրեղիկ: Յես կգամ, պապիկ: Յեղենու ճյուղեր ել կբերեմ, կոնիկներ ել:

(Բյուրեղիկի ընկերուհիներն սկսում են խմբական յերգ և միասին բեմի վրայով գնում են: Տնակը հեռացվում է, դրվում է անտառ (անտառը կարելի չէ առաջուց պատրաստել, — աթոռներ, վորոնց կապած են ծառի ճյուղեր): Ընկերուհիները ցրվում են ծառերի (աթոռների) մեջ, շարունակելով յերգը և կռանալով կոնիկներ հավաքելու):

Յե՛կ, յե՛կ, յե՛կ, յե՛կ, ձմեռ պապի,
Սիպտակ հագի, սիպտակ կապի.
Սար ու ձորում սուլիր, յերգի՛ր,
Քո վոտքիդ տակ ամբողջ յերկիր:

(Հավում են առանձին ձայներ):

— Յես յեղենակոն դտա:

— Առ՛ւ, Բյուրեղիկ...

— Իսկ յես սոճեկոն:

— Առ՛ւ, աղջիկներ...

— Յես ե՛լի դտա:

— Առ՛ւ, Բյուրեղիկ:

(Հետզհետե ընկերուհիները հեռանում են: Բյուրեղիկը մնում է մենակ: Բայց նա միանգամից այդ չի նկատում: Նրան զրադեցնում են պարող նապաստակները: Նապաստակների հետ կարող են պարել և վաթիկները: Բյուրեղիկը հաճույքով նայում է ու ծափ տալիս):

Բարով, բարով, սիրուն ձմեռ

Ինչ լավ յեկար դու մեզ մոտ,

Նո ուր եյիր եսքան որեր

Մնում եյինք քեզ կարոտ:

Փայլուն սպիտակ քո որերը,

Գիտես մենք շատ ենք սիրում,

Քո պարզ ողում մենք ամեն ուր,

Յերգում, պարում ենք, խաղում:

(Պարերը վերջանում են, Բյուրեղիկը տեսնում է, վոր մենակ է մնացել):

Բյուրեղիկ: Վա՛յ, ընկերուհիներս: Առ՛ւ... (Վոչ վոք չի պատասխանում: Մի քանի անգամ ձայն է տալիս: Առ՛ւ, առ՛ւ... լուռ թյուն): Ի՞նչ անեմ յես հիմա: Բոլորը գնացել են... և ճանապարհը չգիտեմ... արեն ել մայր ե մտել... (լաց ե լինում). ա՛յ, վախենում եմ. պապիկն արջի ու գայլի մասին ասում եր... հիմա ինձ չուտե՞ն... (լաց ե լինում): Բարձրանում ծառը... Նստեմ մինչև առավոտ: Այնտեղ ինձ չեն հասնի... (Բարձրանում է աթոռի վրա, իբր թե ծառը, յերգում է):

Պապին, տատին ունեյին
Փոքրիկ թոռնիկ, Բյուրեղիկ:
Անտառ տարան թոռնիկին,
Մենակ թողին Բյուրեղին...

(Յերածշտուրթյան տակ դուրս ե գալիս արջը, հոտոտում է, նայում):

Արջ: Այս ո՞վ է յերգում, իմ հանգիստը խանգարում:

Բյուրեղիկ: Այդ յես եմ, Բյուրեղիկը:

Արջ: Բարե, Բյուրեղիկ: Դե լավ, ցած արի, տանեմ տատիդ մոտ:

Բյուրեղիկ: Ձե, արջիկ-փարջիկ, դու ինձ կուտես: Ձեմ իջնի:

Արջ: Միենտոյն ե ինձանից չես ազատվի: Յես քեզ կրոնեմ:

(Գոռում է, գնում):

Բյուրեղիկ: (Յերգում է իր յերգը): Պապին, տատին ունեյին...

Գայլ: (Դուրս ե վազում, պտույտներ ե կատարում ծառի շուրջը, ատամները չխկչխկացնում):
Իջի՛ր ցած, Բյուրեղիկ, յես քեզ տանեմ տատիդ մոտ:

Բյուրեղիկ: Ձե՛, դայլ-բիճա, չեմ իջնի:

Գայլ: Միենտոյն ե ինձանից չես ազատվի: Յես քեզ կրոնեմ: (Գնում է):

Բյուրեղիկ: (Յերգում է իր յերգը): Պապին, տատին ունեյին...

(Դուրս ե վազում աղվեսը):

Աղվես: Իջի՛ր, Բյուրեղիկ, յես քեզ տանեմ տատիդ մոտ:

Բյուրեղիկ: Աղվեսի մասին պապիկս վռչինչ չի ասել...
Լավ: Յես կիջնեմ: (Իջնում է):

Աղվես: Բռնի՛ր պոչիցս ու ձայն, ծպտուն չհանես:
(Վազում է Բյուրեղիկի հետ: Համարյա անմիջապես դուրս են թռչում արջն ու դայլը):

Արջ: Ո՞ւր ե Բյուրեղիկը:

Գայլ: Փախավ:

Արջ: Հասի՛ր, բռնի՛ր...

Գայլ: Հասի՛ր...

(Վազում ե աղվեսը Բյուրեղիկի հետ, ներանց հետևից արջն ու դայլը: Գիչ ե մնում հասնեն: Բայց ահա, վերջապես, պապիկի տնակը, վորը դուրս են բերում):

Աղվես: Լուսամուտը ծեծի՛ր, Բյուրեղիկ, շուտ արա, ծեծի՛ր:

Բյուրեղիկ: Պապիկ, տատիկ: Բաց արեք դուռը, չո՛ւտ: Յես եմ, Բյուրեղիկը:

(Լուսամուտի առաջ յերևում են պապիկն ու տատիկը):

Պապիկ: Բյուրեղի՛կ:

Տատիկ: Քեզ համար այնքա՛ն եմ լացել:

Բյուրեղիկ: Արջն ու դայլն ընկել են մեր հետևից...

Պապիկ: Ձա՛յն տուր, ոգնություն կանչի՛ր... այստեղ յեկեք... այստե՛ղ...

Տատիկ: Այստե՛ղ... այստե՛ղ...

(Դուրս են վազում ընկերուհիները):

Արջ: Ե, դայլ յեղբայր, թե ուզում ես մենակ հասի՛ր, յես անտառում շատ դործ ունեմ: (Գոռում, հեռանում է):

Գայլ: Իսկ իմ ինչի՞ն ե պետք Բյուրեղիկը: Յես վազում եյի այնպես, սիրտս զբոսնել եր ուզում: (Գնում է):

(Ընկերուհիները փախցնում են արջին ու դայլին ու չըջապատում տնակը: Դուրս են գալիս պապիկն ու տատիկը):

Տատիկ: Առ, աղվեսիկ, աշխատանքիդ համար, քաղցր կաթ:

Պապիկ: Առ, աղվեսիկ, կարկանդակ կեր:

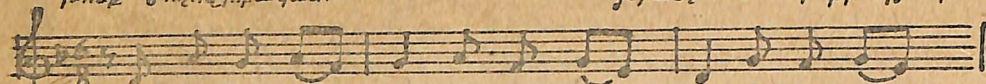
Բյուրեղիկ: Իսկ յես, աղվեսիկ, քեզ համար կպարեմ:

(Յերածշտուրթյուն: Յերգում են վերև հիշված յերգերից մեկը: Բյուրեղիկը պարում է: Նրա հետևից աղվեսը: Պապիկն ու տատիկն ել հետ չեն մնում: Վերջանում ե ընդհանուր պարով):

Թարգմ. Զ. Անեմյան

ՅԵՐԿԱՐ ԱԴՐԻ ՄԵՐ ՄՇԱԼԻՆԸ

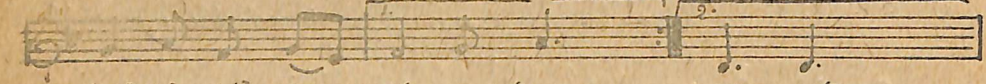
խոսք Թողովորդական. ջերածիտ. Ա. Սերերրակյանի.

ջեր - կար ա - պրի մեր Ստա - լի - նը կար - միր ա ըն

վի պես քոյ մեզ վր լու վրա - ցառի լի - նի

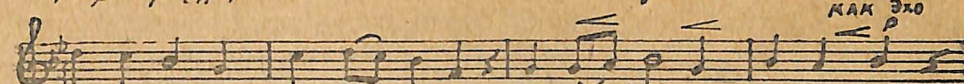
կան ընտ ծնը մա ըն պես : ըն պես :

2. Յերկար ապրի մեր Ստալինը
 Կարմիր արևի պես,
 Թող մեզ վրա վստահ լինի,
 Կանգնած ենք սարի պես:

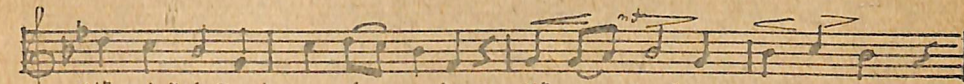
3. Հաստատ մնա մեր Ստալինի
 Կուռ ու պողպատ կամքը,
 Վոր մեզ տվեց ու պարզեց
 Մեր այս ուրախ կյանքը:

ՁԱՄԵՆՎԱ ԻՐԻԿՈՒՆԸ

խոսք Ա. Գրիգորյանի ջերածիտ. Ի. Իրիկյանի. -

Պող մը մե գող լեր կիկը առ շուռ գալ արժ արժ և ըն բը յյալ

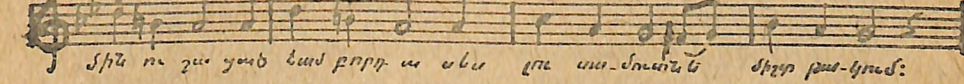
Մին. ման - կան պես լաց և լի. շուռ մին վոռ շուռ և վերք ցա ցալ

Մի վայ - ըն նի սու - լում պես պես աղ մը - կում և տա նի բում

Մին ու շա ցած ձած բորդ - ա սև լու սա մութն և նա լա կում

Մին ու շա ցած ձած բորդ - ա սև լու սա - լումն միտր լա - կում:

ՋԱՆ ՅԵՂԵԱՆՈՒ ԾԱՌ

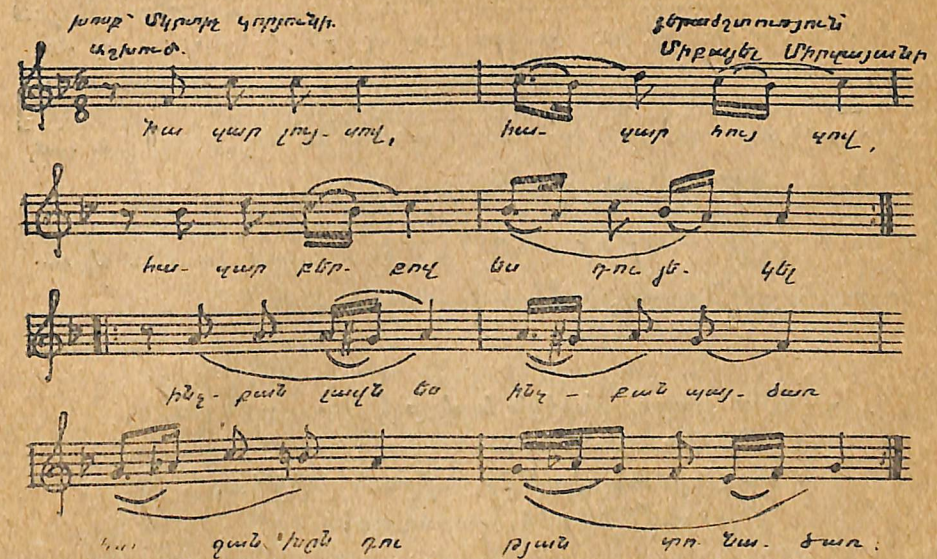

2. Գալիս ես հանկարծ
Հեքյաթ հյուրի պես,
Չուզեցիք հաղած
Վողջունում ես մեզ:

3. Լույսերի ծովում
Մանկական խաղով,
Քեզ գովք են անում
Անուշիկ տաղով:

4. Ջան, յեղենու ծառ,
Քեզ հաղար բարե,
Մեր տոնը պայծառ
Դու յես զարդարել:

ԽՆԴՈՒԹՅԱՆ ՏՈՆԱԾԱՌ

2. Մեր մեծ Ստալինը հարազատ
Պարգևեց մեզ նոր կյանք ազատ,
Կյանքն ուրախ է, կյանքը պայծառ,
Հեյ Ջան, խնդուի՛րյան տոնածառ:

3. Մեր ուրախ յերգն է զիլ հնչում,
Առվակի պես միշտ կարկաչում.
Ստալինյան արևով դու վառ
Հեյ Ջան, խնդուի՛րյան տոնածառ:

խոսք գ. Սարգսնի ՄԱՆՈՒԿՆ ՈՒ ՁՅՈՒՆԸ. յերաժշտ. Դ. Պապարյանի

ձեր. ճակ փաթիլ սի. րուն թի թեռ քեզ ո՛վ քե րեց յեր. ևի. որ մեր.
 յես ար պուն քի շիթ եմ սա ռաճ, պրո փոյց նա ռեշ ըն ան եմ պաճ.
 սյն մոխ լա գույն յմ պը, վոր կա իմ սի. րա- սուն յայ-րիկն ե նա.

— Ասա ապա՝ ինչիցն ե վոր
 Թեվեր ունես տաեղնավոր:
 — Ճերմակ փաթիլ, սիրուն թիթեռ,
 Բյուրեղիկներ հաղարավոր:
 — Ճերմակ փաթիլ, սիրուն թիթեռ,
 Իջիւր, իջիւր յերկիրը մեր.
 Իջիւր անթիվ քույրերի հետ,
 Գարունը գա, կգառնաք հետ:
 Իսկ հիմա մենք յերկնի տակ
 Դաշտում հյուսենք ճերմակ վերմակ,
 Տաքացնենք ցորեն, գարի
 Դարնանն առատ թող հաց լինի:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

I Բաժին—Յերգեր և բանաստեղծություններ

1. Ծերունի նինիկան— Հ. Հայրապետյան	9
2. Յերեխաներ— Ս. Ստալսկի	11
3. Ձմեռվա իրիկունը— Ա. Ս. Պուշկին, Թարգմ. Հ. Թու- մանյան	12
4. Ձմեռ— Աթ. Խնկոյան	13
5. Մանուկն ու ձյունը— Գ. Սարգսն	14
6. Մեր տոնածառը— Հ. Հայրապետյան	16
7. Տոնածառին— Ա. Շալոն	17
8. Խնդության տոնածառ— Մ. Կորյուն	18
9. Հիշիւր յեղբայրիկներիդ— Ա. Բարսո	19
10. Պեճիկ հորթը— Հ. Աղաբաբ	21
11. Փոքրիկ հովիվը— Հ. Շիրազ	22
12. Սուրիկի նամակը— Ղ. Կոմունի	23
13. Մանուկն ու ծիտիկը— Մ. Կորյուն	24

II Բաժին—Արձակ

1. Ընկեր Սերգույի նվերը— «Պիտերսկայա Պրավդա»-ից	27
2. Բուզյոննին յերեխաների հետ— ըստ Լ. Կասսիլի	28
3. Սահմանադահ հերոսների նամակները	32
4. Ինչո՞ւ յես սիրում եմ ընկեր Ստալինին (յակուտացի յերեխայի պատմածը)	35
5. Փիլոսը— Ստ. Չորյան	37
6. Պատմվածքներ բևեռում ձմեռողների կյանքից— Դ. Ջաբեցկի	39

7. Քաջ Ֆրունզիկը— Ստաֆֆի	45
8. Աղջիկն ու լուցկիները— Հ. Խ. Անդերսեն	47
9. Լինա Ուենա	50

III Բաժին— Զվարճալիք

1. Ճպուռն ու մրջյունը— Աթ. Խնկոյան	55
2. Ծիտիկների զրույցը	58
3. Առյուծն ու մարդը— Վ. Այգեկցի	59
4. Սուտլիկ վորսկանը— Հ. Թումանյան	60
5. Հանելուկներ	62
6. Շուտասելուկներ	63
7. Բյուրեղիկն ու աղվեսը	64

Կազմեցին և խմբագրեցին՝ Մ. Կորյուն և Ս. Ուսանյան
 Տեխ. խմբագիր՝ Ան. Գառապոյան
 Մրբագրիչ՝ Ա. Արզախանյան

Դրամ. լրացրեց Խ—9323. Հրատ. 4404, Պատ. 1337, տիրաժ 5000.
 Հանձնված է արտադրության 19 դեկտեմբերի, 1937 թ.
 Ստորագրված է տպելու 27 դեկտեմբերի, 1937 թ.
 Թուղթ 74×110, տպագրական 43/4 մ., մեկ մամուլում 43008
 նիշ, հեղինակային 5 մ.

Պետհրատի տպարան, Յերևան, Լենինի 85

- 50

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL1641308

30 DEC 1937

946 C 75 4.

576

11

28 177

ПОДАРОК К НОВОМУ ГОДУ
Гиз Арм. ССР, Ереван, 1937